

Content

1. สถานการณ์การผลิตทางการเกษตรของภาคเหนือตอนบน
2. สถานการณ์การผลิตลำไยภาคเหนือ
 - 2.1 ฤดูกาลผลิตลำไยในภาคเหนือ
 - 2.2 สถานการณ์ด้านการผลิต
 - 2.3 สถานการณ์ด้านการตลาด
 - 2.3.1 วิธีการตลาดลำไย
 - 2.3.2 สถานการณ์ราคาลำไย
3. เทคโนโลยีการผลิตลำไยในภาคเหนือ
 - 3.1 ปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษาลำไยในรอบปี
 - 3.2 วางแผนการผลิตลำไยให้ตรงช่วงเทศกาล
4. ต้นทุนผลตอบแทนการผลิตลำไยภาคเหนือ
5. การบริหารจัดการลำไยทั้งระบบ
 - 5.1 ปัญหา และทางรอดของการผลิตลำไยในภาคเหนือ
 - 5.2 เป้าหมาย และกระบวนการในการแก้ไขปัญหาลำไย
6. การแก้ไขปัญหาลำไยภาคเหนือตามแนวทางการจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)
 - 6.1 การปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ
 - 6.1.1 เป้าหมายการดำเนินการปรับโครงสร้างการผลิตลำไย
 - 6.1.2 การใช้แผนที่ Zoning ในการปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ
 - 6.2 การบริหารจัดการผลผลิต Zero Surplus
 - 6.3 การพัฒนาคน
 - 6.3.1 พัฒนาบุคลากรทางด้านงานวิจัย
 - 6.3.2 พัฒนาบุคลากรทางด้านงานส่งเสริม
 - 6.3.3 พัฒนาเกษตรกร
7. สรุป

1. สถานการณ์การผลิตทางการเกษตรของภาคเหนือตอนบน

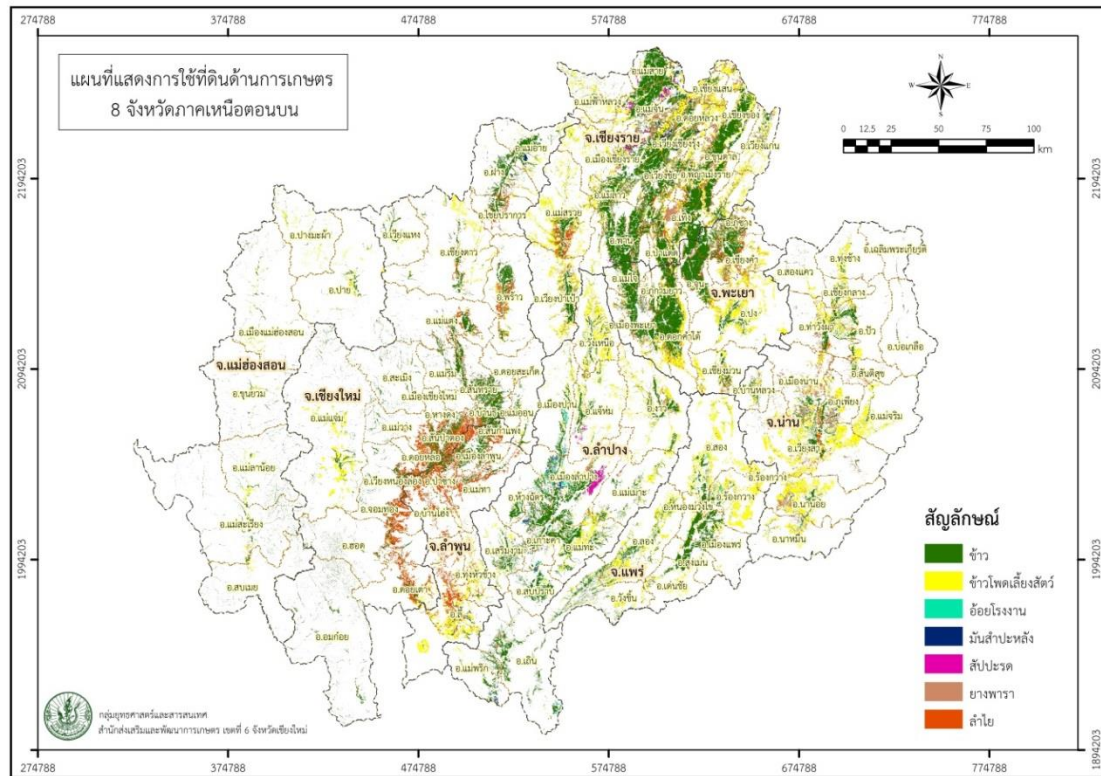
ภาคเหนือตอนบนประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และจังหวัดลำพูน จากประกาศเขตความเหมาะสมต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิด ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทูเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ ในภาคเหนือตอนบนมีพืชตามประกาศ 7 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย ยางพารา มันสำปะหลัง สับปะรดโรงงาน และ อ้อยโรงงาน โดยพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดคือ ข้าว 3,736,640 ไร่ ผลผลิต 2,169,658 ตัน ครั้วเรือนเกษตรกรทั้งสิ้น-----ครั้วเรือน รองลงมาคือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2,379,083 ไร่ ผลผลิต 1,546,996 ตัน ครั้วเรือนเกษตรกรทั้งสิ้น-----ครั้วเรือน และเมื่อพิจารณาจากแผนภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของพืชเศรษฐกิจทั้ง 7 ชนิด พบว่าการปลูกข้าวกระจายตัวอยู่ทุกจังหวัด รวมถึงข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนพื้นที่ปลูกลำไย ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน ส่วนสับปะรดโรงงานปลูกมากในจังหวัดลำปางรายละเอียดดังตารางที่ 1 และแผนภาพที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงชนิด พื้นที่ปลูก ผลผลิต และครั้วเรือนเกษตรกร พืชเศรษฐกิจ 7 ชนิดในภาคเหนือตอนบน

ชนิดพืช	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ครั้วเรือนเกษตรกร
ข้าว	3,736,640	2,169,658	
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	2,379,083	1,546,996	
ลำไย	853,243	541,643	
ยางพารา	421,231	67,992	
มันสำปะหลัง	123,115	387,269	
สับปะรดโรงงาน	26,997	70,228	
อ้อยโรงงาน	3,974	40,397	

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

: สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

แผนภาพที่ 1 การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านการเกษตรตามชนิดพืชตามประกาศเขตความเหมาะสมต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบน 7 ชนิด

2. สถานการณ์การผลิตลำไยภาคเหนือ

2.2 ฤดูกาลผลิตลำไยในภาคเหนือ

การผลิตลำไยนอกฤดู

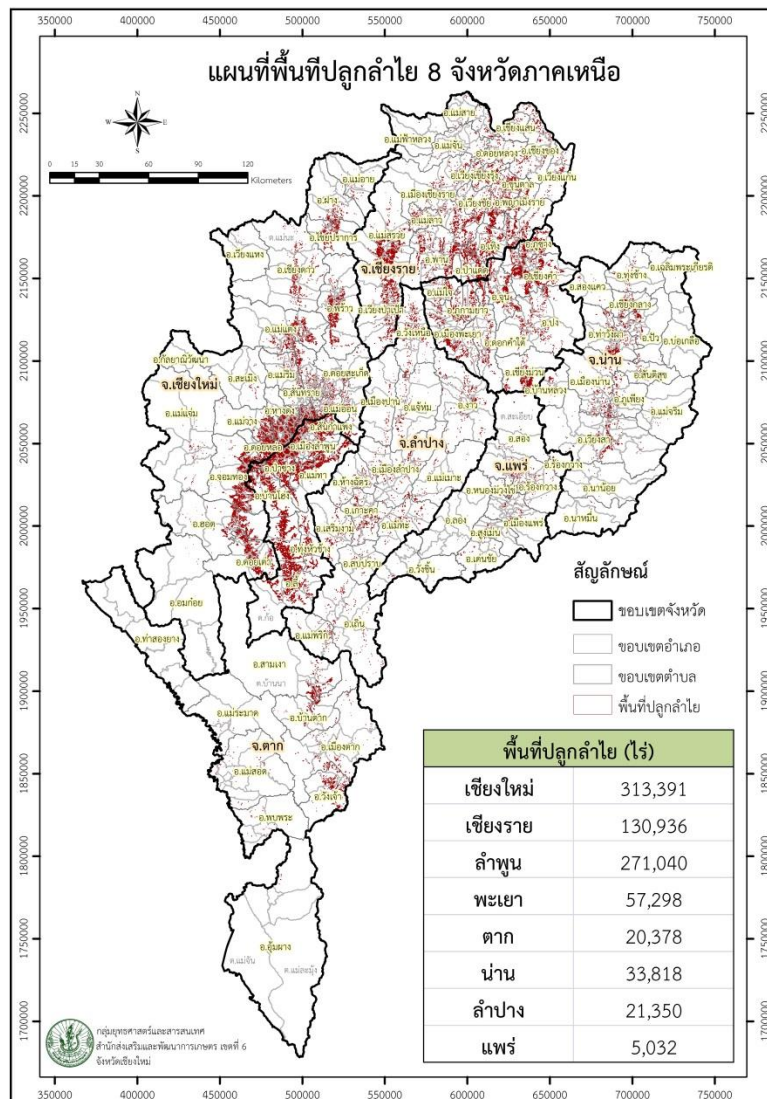
พื้นที่ผลิตลำไยนอกฤดูที่สำคัญของภาคเหนือ อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา ตากและจังหวัดลำปาง ช่วงเวลาที่ผลผลิตจะออกสู่ตลาดจะอยู่ในช่วงประมาณ เดือน มกราคม – พฤษภาคม และช่วงเดือน ตุลาคม – ธันวาคม ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเทศกาลที่สำคัญ เช่น วันขึ้นปีใหม่ ตรุษจีน สารทจีน เป็นต้น โดยปกติราคาผลผลิตลำไยนอกฤดูจะสูงกว่าลำไยในฤดู ประมาณ ร้อยละ 20 – 30 ทั้งนี้เนื่องจากผลผลิตลำไยนอกฤดูมีการกระจายตัว ไม่กระจุกตัวเหมือนกับลำไยในฤดู ซึ่งกระบวนการผลิตลำไยนอกฤดู เกษตรกรจะราดสารโพแทสเซียมคลอไรด์ (Potassium Chlorate : $KClO_3$) เพื่อบังคับให้ลำไยแทงช่อดอก ในแต่ละช่วงที่ได้วางแผนไว้ เพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ตรงกับช่วงเทศกาลที่ต้องการ

การผลิตลำไยในฤดู ปี 2558

การผลิตลำไยในฤดู โดยปกติเกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน ปัจจุบันการผลิตลำไยในฤดูของเกษตรกร ส่วนใหญ่จะราดสารโพแทสเซียมคลอไรด์ (Potassium Chlorate : $KClO_3$) เพื่อบังคับลำไยแทงช่อดอกเช่นเดียวกับการผลิตลำไยนอกฤดู

2.2 สถานการณ์ด้านการผลิต

ภาคเหนือถือเป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญของประเทศ ในปี 2558 แหล่งผลิต 8 จังหวัด ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ ลำปาง ลำพูน และจังหวัดตาก มีพื้นที่ยืนต้นรวม 853,243 ไร่ พื้นที่ให้ผล 833,070 ไร่ ผลผลิตรวม 541,643 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 650 กก./ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ยืนต้นมากที่สุด คือ จังหวัดเชียงใหม่ 313,391 ไร่ พื้นที่ให้ผล 298,013 ไร่ และผลผลิต 263,287 ตัน รองลงมาคือ จังหวัดลำพูน มีพื้นที่ยืนต้น 271,040 ไร่ พื้นที่ให้ผล 270,580 ไร่ และ ผลผลิต 149,415 ตัน และผลผลิตเฉลี่ย 650 กก./ไร่ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในฤดูกาลผลิต ปี 2558 ภาคเหนือมีพื้นที่ปลูกลำไยในฤดู รวม 705,182 ไร่ หรือร้อยละ 82.65 และมีพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดู 148,061 ไร่ หรือร้อยละ 17.35 และในฤดูกาลผลิตปี 2559 มีพื้นที่ปลูกลำไยลดจร้อยละ 0.63 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 เนื่องจากปัญหาภัยแล้ง และลำไยยืนต้นตาย พื้นที่ปลูกลำไยในฤดู 702,309 ไร่ ลดจร้อยละ 0.40 และมีพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดู 145,561 ไร่ หรือลดจร้อยละ 1.73 และคาดว่าปี 2559 จะมีผลผลิตรวม 425,380 ตัน หรือลดจร้อยละ 29.95 เมื่อเทียบกับปีการผลิต 2558 โดยเป็นผลผลิตลำไยในฤดู 239,480 ตัน และลำไยนอกฤดู 185,900 ตัน รายละเอียดดังแผนภาพที่ 2 และตารางที่ 2

แผนภาพที่ 2 พื้นที่ปลูกลำไย 8 จังหวัดภาคเหนือ

ตารางที่ 2

พื้นที่ยืนต้น พื้นที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อพื้นที่ให้ผล ของลำไย ปี 2558 และ 2559 แยกเป็นรายจังหวัด

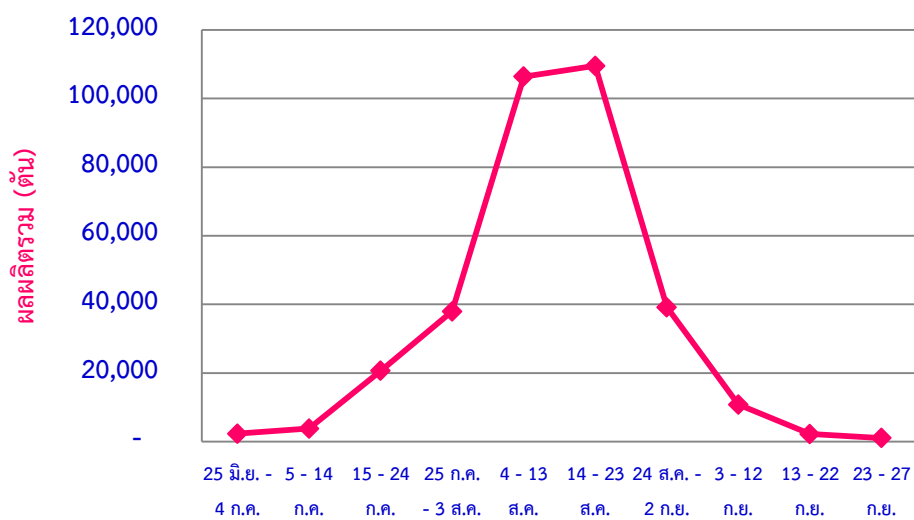
ภาค/จังหวัด		พื้นที่ยืนต้น (ไร่)			พื้นที่ให้ผล (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตต่อพื้นที่ให้ผล (กก./ไร่)		
		2558	2559	%+/-	2558	2559	%+/-	2558	2559	%+/-	2558	2559	%+/-
ภาคเหนือ 8 จังหวัด	รวม	853,243	847,891	-0.63	833,070	823,956	-1.09	541,643	425,380	-21.46	650	516	-20.57
	ในฤดู	705,182	702,390	-0.40	685,009	678,455	-0.96	341,859	239,480	-29.95	499	353	-29.26
	นอกฤดู	148,061	145,501	-1.73	148,061	145,501	-1.73	199,784	185,900	-6.95	1,349	1,278	-5.29
เชียงใหม่	รวม	313,391	309,532	-1.23	298,013	293,716	-1.44	263,287	205,423	-21.98	883	699	-20.79
	ในฤดู	222,331	218,472	-1.74	206,953	202,656	-2.08	137,624	87,682	-36.29	665	433	-34.94
	นอกฤดู	91,060	91,060	0.00	91,060	91,060	0.00	125,663	117,741	-6.30	1,380	1,293	-6.30
ลำพูน	รวม	271,040	271,318	0.10	270,580	269,752	-0.31	149,415	122,809	-17.81	552	455	-17.52
	ในฤดู	229,540	228,818	-0.31	229,080	227,252	-0.80	90,028	65,221	-27.55	393	287	-26.97
	นอกฤดู	41,500	42,500	2.41	41,500	42,500	2.41	59,387	57,588	-3.03	1,431	1,355	-5.31
เชียงราย	รวม	130,936	132,236	0.99	130,308	130,427	0.09	64,996	43,153	-33.61	499	331	-33.70
	ในฤดู	126,239	130,991	3.76	125,611	129,182	2.84	60,042	41,752	-30.46	478	323	-32.38
	นอกฤดู	4,697	1,245	-73.49	4,697	1,245	-73.49	4,954	1,401	-71.72	1,055	1,125	6.66
พะเยา	รวม	57,298	58,149	1.49	55,316	55,206	-0.20	28,826	26,403	-8.41	521	478	-8.20
	ในฤดู	55,798	56,835	1.86	53,816	53,892	0.14	27,446	25,006	-8.89	510	464	-9.02
	นอกฤดู	1,500	1,314	-12.40	1,500	1,314	-12.40	1,380	1,397	1.23	920	1,063	15.56
น่าน	รวม	33,818	33,166	-1.93	33,349	32,697	-1.96	16,741	14,714	-12.11	502	450	-10.36
	ในฤดู	33,818	33,166	-1.93	33,349	32,697	-1.96	16,741	14,714	-12.11	502	450	-10.36
ลำปาง	รวม	21,350	20,500	-3.98	21,224	20,374	-4.00	5,228	3,184	-39.10	246	156	-36.47
	ในฤดู	21,190	20,280	-4.29	21,064	20,154	-4.32	5,076	2,942	-42.04	241	146	-39.43
	นอกฤดู	160	220	37.50	160	220	37.50	152	242	59.21	950	1,100	15.79
ตาก	รวม	20,378	18,214	-10.62	19,318	17,218	-10.87	11,056	8,731	-21.03	572	507	-11.35
	ในฤดู	11,234	9,052	-19.42	10,174	8,056	-20.82	2,808	1,200	-57.26	276	149	-46.03
	นอกฤดู	9,144	9,162	0.20	9,144	9,162	0.20	8,248	7,531	-8.69	902	822	-8.87
แพร่	รวม	5,032	4,776	-5.09	4,962	4,566	-7.98	2,094	963	-54.01	422	211	-50.02
	ในฤดู	5,032	4,776	-5.09	4,962	4,566	-7.98	2,094	963	-54.01	422	211	-50.02

ที่มา

คณะทำงานสำรวจไม้ผลเศรษฐกิจภาคเหนือ, 2559

การเก็บเกี่ยวผลผลิต

การเก็บเกี่ยวผลผลิตลำไยในฤดูภาคเหนือ ปี 2558 ราย 10 วัน พบว่า ช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวมากที่สุด (Peak) คือช่วงระหว่างวันที่ 14 – 23 สิงหาคม ปริมาณ 109,552 ตัน รองลงมา ระหว่างวันที่ 4 – 13 สิงหาคม ปริมาณ 106,427.80 ตัน หรืออาจกล่าวได้ว่า ช่วงระหว่างวันที่ 4 – 23 สิงหาคม มีปริมาณเก็บเกี่ยวทั้งสิ้น 215,979.8 ตัน หรือร้อยละ 64.08 ของปริมาณลำไยในฤดูทั้งหมด ซึ่งการกระจุกตัวของผลผลิตดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตลาดที่ไม่สามารถกระจายผลผลิตได้ทั้งหมด ทำให้ราคาลำไยในช่วงดังกล่าว ตกต่ำอย่างมาก รายละเอียดดังตารางที่ 3 และแผนภูมิที่ 1

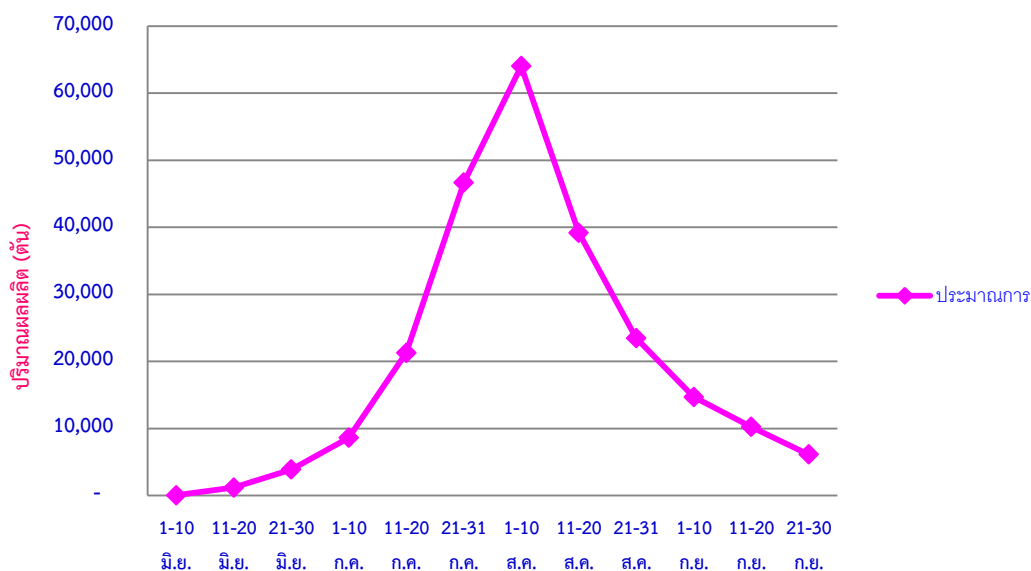
แผนภูมิที่ 1 ปริมาณการเก็บเกี่ยวลำไยในฤดูราย 10 วัน ปี 2558

ตารางที่ 3 ปริมาณการเก็บเกี่ยวลำไยราย 10 วัน ปีการผลิต 2558

วัน/เดือน/ปี	ปริมาณเก็บเกี่ยวผลผลิต (ตัน)								
	เชียงใหม่	เชียงราย	ลำพูน	ลำปาง	พะเยา	แพร่	น่าน	ตาก	รวม
25 มิ.ย. - 4 ก.ค.	1,759.00	-	512.00	-	-	-	-	36.00	2,307.00
5 - 14 ก.ค.	3,093.50	-	3220.00	-	-	-	-	378.00	6,691.50
15 - 24 ก.ค.	5,151.20	89.00	13,750.00	-	-	-	-	1,670.00	20,660.20
25 ก.ค. - 3 ส.ค.	14,308.90	3,823.50	17,660.00	510.00	-	166.00	961.50	524.00	37,953.90
4 - 13 ส.ค.	37,474.90	18,819.50	24,250.00	1,948.00	16,333.00	1,618.00	5,984.40	-	106,427.80
14 - 23 ส.ค.	42,307.60	21,691.00	25,335.00	2,526.00	10,824.00	310.00	6,558.10	-	109,552.00
24 ส.ค. - 2 ก.ย.	21,969.20	8,303.00	5,301.00	92.00	289.00	-	3,237.00	-	39,191.20
3 - 12 ก.ย.	8,293.00	2,495.00	-	-	-	-	-	-	10,788.00
13 - 22 ก.ย.	2,238.00	-	-	-	-	-	-	-	2,238.00
23 - 27 ก.ย.	1,029.60	-	-	-	-	-	-	-	1,029.60

ที่มา : คณะทำงานสำรวจไม้ผลเศรษฐกิจภาคเหนือ, 2558

ในฤดูกาลผลิตลำไยในฤดู ปี 2559 คาดการว่าจะมีผลผลิตทั้งสิ้น 239,480 ตัน หรือลดจลงร้อยละ 29.95 เมื่อเทียบกับปี 2558 ทั้งนี้คาดการณ์ว่าช่วงผลผลิตกระจุกตัวจะอยู่ระหว่างวันที่ 1 – 10 สิงหาคม 2559 ปริมาณผลผลิต 64,042 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.74 ของผลผลิตลำไยในฤดูทั้งหมด รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2

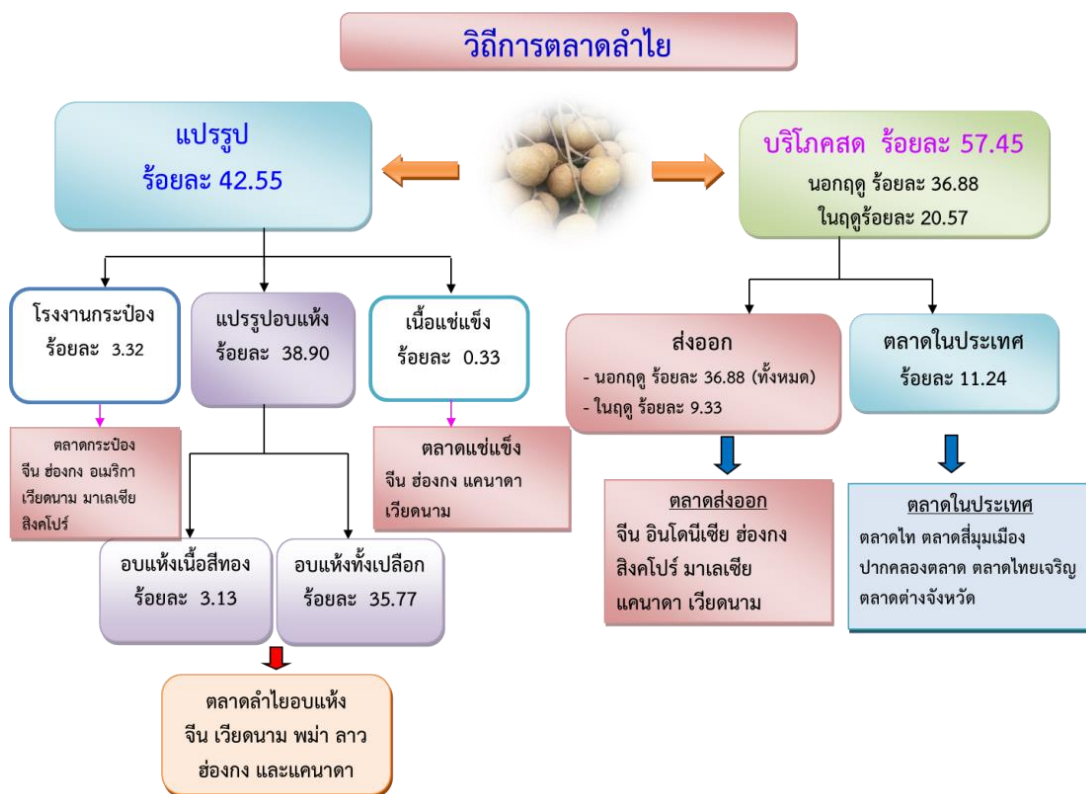

แผนภูมิที่ 2 ประมาณการเก็บเกี่ยวลำไยในฤดูราย 10 วัน ปี 2559

2.3 สถานการณ์ด้านการตลาด

2.3.1 วิธีการตลาดลำไย

ตลาดลำไยส่วนใหญ่เป็นตลาดบริโภคสด คิดเป็นร้อยละ 57.45 และนำไปแปรรูป ร้อยละ 42.55 ของผลผลิตทั้งหมด ในจำนวนลำไยที่บริโภคสดทั้งหมดเป็นลำไยนอกฤดูถึงร้อยละ 36.88 และลำไยในฤดู ร้อยละ 20.57 โดยลำไยนอกฤดูทั้งหมดจะส่งออกไปตลาดต่างประเทศ เช่น จีน อินโดนีเซีย และฮ่องกง เป็นต้น และลำไยที่บริโภคสดในประเทศ เป็นลำไยในฤดูคิดเป็น ร้อยละ 11.24 ของผลผลิตลำไยทั้งหมด สำหรับการแปรรูปลำไยจะแปรรูปอบแห้งมากที่สุดคือ ร้อยละ 38.90 ของผลผลิตลำไยทั้งหมด ซึ่งลำไยอบแห้งเกือบทั้งหมดจะเป็นการอบแห้งทั้งเปลือก ส่งตลาด ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่วนการแปรรูปอื่น ๆ มีเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ลำไยกระป๋อง และลำไยเนื้อแช่แข็ง รายละเอียดตามแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 วิธีการตลาดลำไย

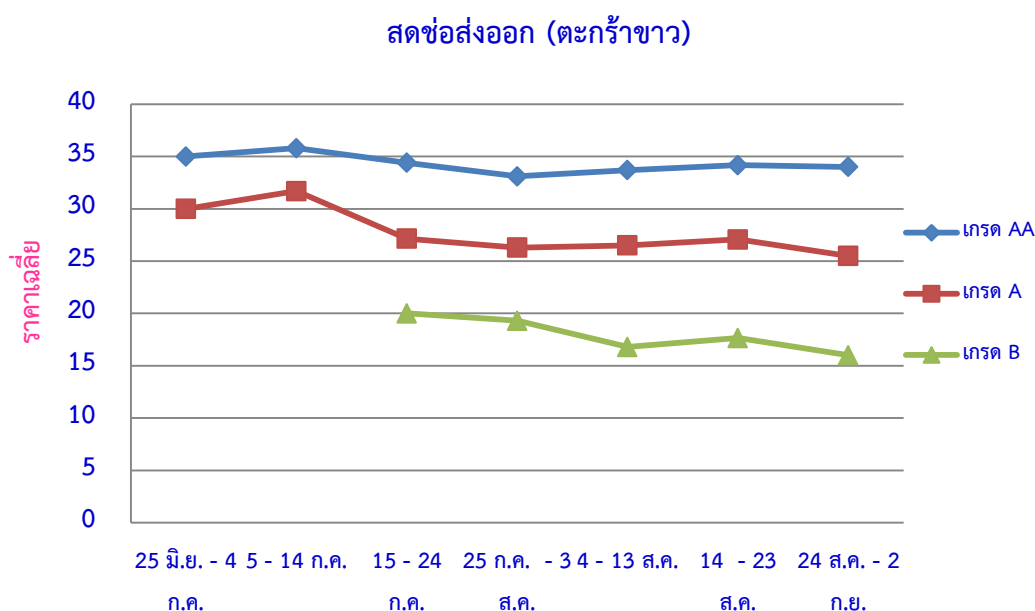
2.3.2 สถานการณ์ราคาลำไย

ในฤดูกาลผลิต 2558 ราคาลำไยเฉลี่ย อยู่ระหว่างกิโลกรัมละ 8.92 – 34.28 บาท ตามชนิด และตามเกรด โดย ลำไยสดส่งออก เกรด AA เกรด A และเกรด B มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 34.28 บาท 27.71 บาท และ 17.67 บาท ตามลำดับ ส่วนราคาลำไยสดภายในประเทศ เกรด AA เกรด A เกรด B และเกรดคละรวม มีราคาผลผลิตเฉลี่ยกิโลกรัมละ 31.88 บาท 25.08 บาท 17.92 บาท และ 30.93 บาท ตามลำดับ ในขณะที่ราคาผลผลิตลำไยสดร่วง เกรด AA เกรด A และเกรด B มีราคาผลผลิต เฉลี่ยกิโลกรัมละ 28.57 บาท 18.51 บาทและ 8.92 บาท ตามลำดับ ราคผลผลิตลำไย ปี 2558 ในช่วงแรก ยังไม่สูงซึ่งไม่สอดคล้องกับปริมาณผลผลิตลำไยที่มีน้อยกว่าปี 2557 แต่เมื่อระยะเวลาเก็บเกี่ยวผ่านไป ราคาลำไยมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ตามตารางที่ 4 แผนภูมิที่ 3 , 4 และแผนภูมิที่ 5

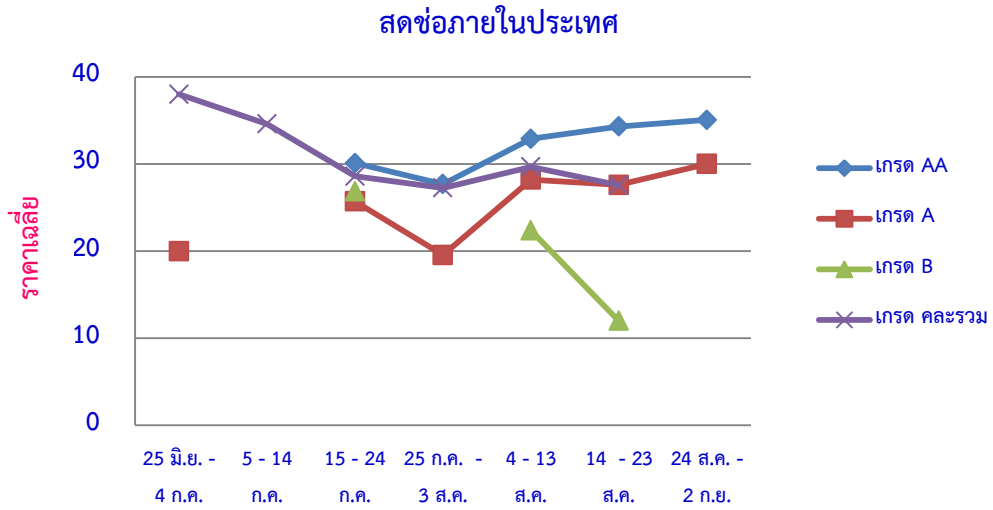
ตารางที่ 4 ช่วงเวลา และราคาผลผลิตลำไยในฤดู ปี 2558 แยกตามชนิด และเกรด

ช่วงเวลา	สดส่งออก (บาท/กก.)			สดในประเทศ (บาท/กก.)				สดร่วง (บาท/กก.)		
	AA	A	B	AA	A	B	คละรวม	AA	A	B
25 มิถุนายน – 4 กรกฎาคม	35.00	30.00	-	-	20.00	-	38.00	38.00	18.78	12.89
5 – 14 กรกฎาคม	35.80	31.70	-	-	20.00	-	34.60	21.60	17.05	8.10
15 - 24 กรกฎาคม	34.40	27.15	20.00	30.10	25.70	-	28.60	28.60	27.45	20.38
25 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม	33.10	26.30	19.30	27.70	19.55	-	27.25	31.70	21.75	11.80
4 - 13 สิงหาคม	33.70	26.50	16.80	32.90	28.20	22.37	29.67	33.07	22.40	12.27
14 - 23 สิงหาคม	34.17	27.07	17.65	34.30	27.60	12.00	27.57	33.40	22.20	11.47
24 สิงหาคม – 2 กันยายน	34.00	25.50	16.00	35.06	30.00	-	-	30.67	18.47	8.27
3 - 12 กันยายน	-	-	-	-	-	-	-	29.25	16.30	6.59
13 – 22 กันยายน	-	-	-	-	-	-	-	29.50	15.40	6.15
23 – 30 กันยายน	-	-	-	-	-	-	-	30.00	17.00	7.00
ราคาเฉลี่ย	34.28	27.71	17.67	31.88	25.08	17.92	30.93	28.57	18.51	8.92

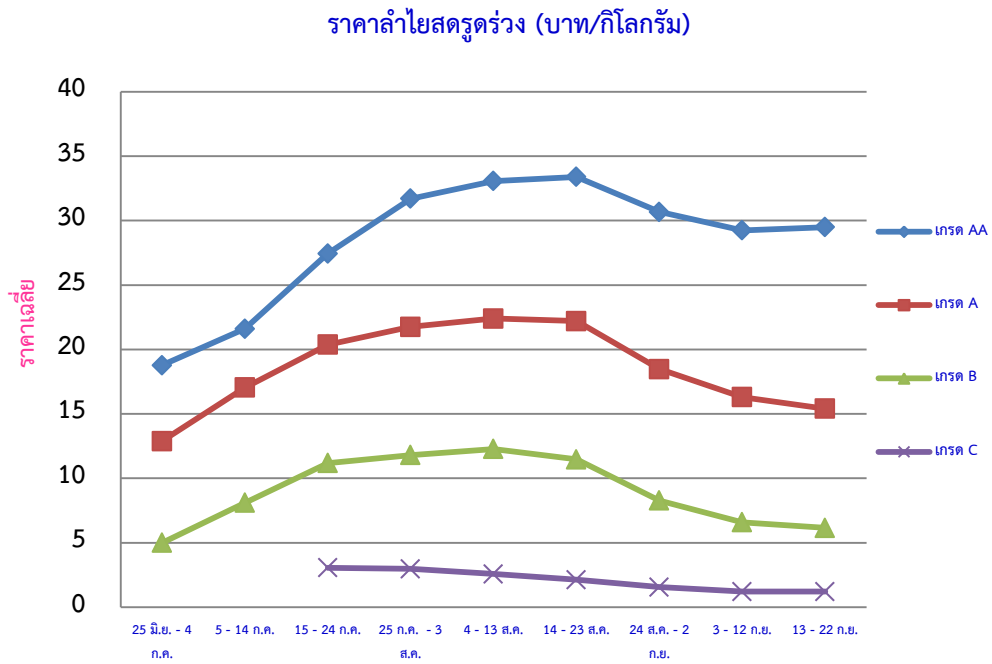
ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจผลไม้ภาคเหนือ ปี 2558 หมายเหตุ : เป็นราคาที่เกษตรกรจำหน่ายได้ในระดับพื้นที่

แผนภูมิที่ 3 ราคาลำไยสดส่งออก เฉลี่ยราย 10 วัน (บาท/กิโลกรัม)

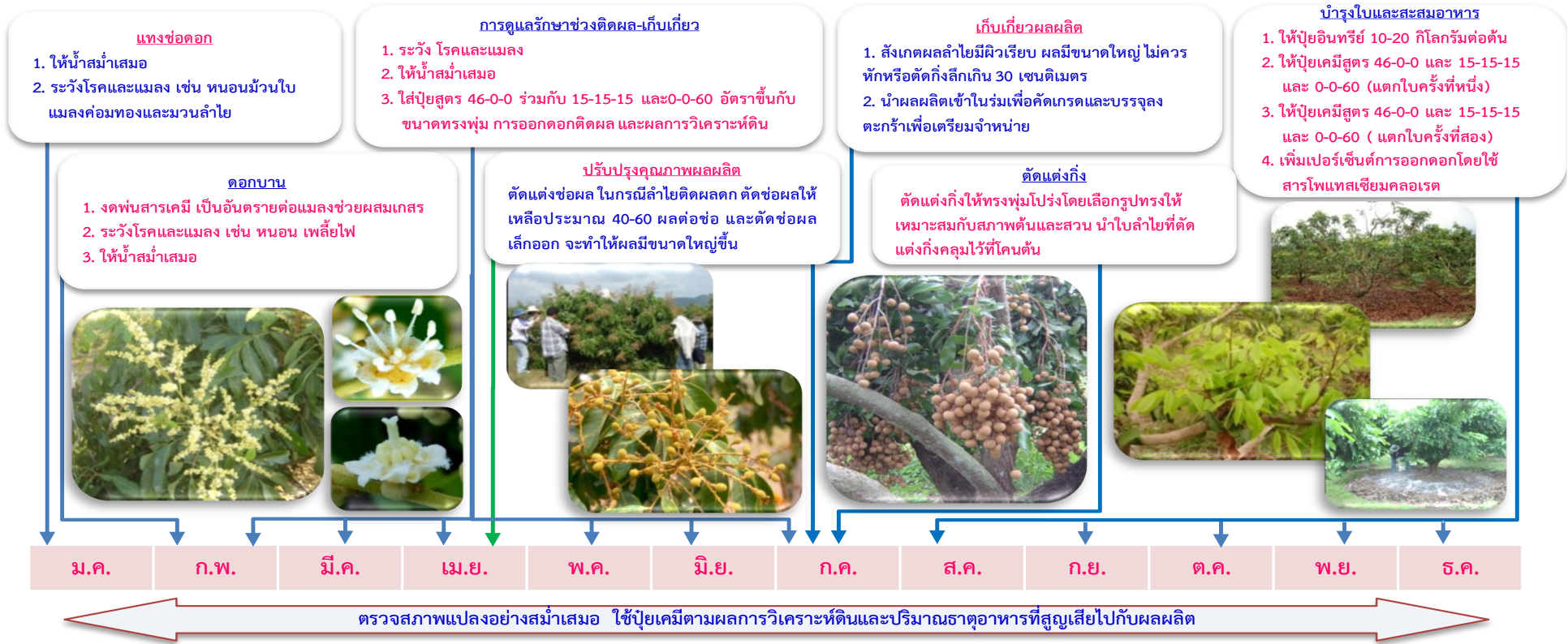
แผนภูมิที่ 4 ราคาลำไยสดช่อในประเทศ เฉลี่ยราย 10 วัน (บาท/กิโลกรัม)

แผนภูมิที่ 5 ราคาลำไยสดรูตร่วง เฉลี่ยราย 10 วัน (บาท/กิโลกรัม)

3. เทคโนโลยีการผลิตลำไยในภาคเหนือ

3.1 ปฏิทินการปฏิบัติดูแลรักษาลำไยในรอบปี

โรคและแมลงที่สำคัญในระยะเวลาต่างๆ

1. **ระยะแตกใบอ่อน** หนอนคืบกินใบ แมลงค่อมทอง (ฉีดพ่นด้วยคาร์บาริล 85 % WP อัตรา 45 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร)
2. **ระยะออกดอก** หนอนม้วนใบ แมลงค่อมทอง มวนลำไย (ฉีดพ่นด้วยแลมปีดาไซฮาโลทริน 25 % EC อัตรา 10 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ คาร์บาริล อัตรา 45 กรัม ต่อน้ำ 20ลิตร) เพลี้ยไฟ (ฉีดพ่นด้วยอิมิดาโคลพริด 8 ซีซี.ต่อน้ำ 20 ลิตร) โรคพุ่มไม้กวาด ตัดกิ่งที่เป็นโรคทิ้ง
3. **ระยะติดผล** เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง (พ่นด้วยคลอไพริฟอส 30 ซีซี. ผสมปิโตรเลียมออย 30 ซีซี. น้ำ 20 ลิตร)
4. **ระยะก่อนเก็บเกี่ยว** โรคผลแตกผลลาย (ฉีดพ่นด้วยคาร์เบนดาซิม หรือ เบนเลท หรือ ทีบูโคนาโซล) เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง

3.2 วางแผนการผลิตลำไยให้ตรงช่วงเทศกาล

เทศกาล	หลังฤดูธรรมชาติ	วันชาติจีน/ไหว้พระจันทร์	คริสต์มาส/ปีใหม่/ตรุษจีน	เซ็งเม้ง	บ๊ะจ่าง
ช่วงเก็บเกี่ยว	มิ.ย. – ก.ค.	ก.ย. – ต.ค.	ธ.ค. – ม.ค.	ก.พ. – มี.ค.	ปลายเดือน เม.ย.
ช่วงการตลาด	ต. ค. – พ.ย.	ก.พ. – มี.ค.	พ.ค. – มิ.ย.	กลาง ก.ค. – กลาง ส.ค.	20 ก.ย.
ข้อดี	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีค้ำคาวรบกวน - ราคาค่อนข้างดี 	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บเกี่ยวเร็ว (6.5 เดือน) - ราคาดี ทั้งผลสด และแปรรูป - ต้นทุนการผลิตใกล้เคียงฤดูธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บเกี่ยวเร็ว 	<ul style="list-style-type: none"> - ราคาดี - ไม่มีปัญหาค้ำคาว 	<ul style="list-style-type: none"> - ราคาปานกลาง (25 – 30 บาท/กก.) - ไม่มีปัญหาค้ำคาว
ข้อจำกัด	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วงดอกบานอากาศหนาวดอก/ผล ร่วงง่าย - ต้นทุนสูงเนื่องจากต้องให้น้ำบ่อย 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลผลิตอาจจะออกก่อนตามฤดูธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วงการตลาดฝนจะตกชุก ทำให้ตลาดเปลี่ยนไปแตกใบอ่อน - ค้ำคาวรบกวนช่วงผลสุก - ต้นทุนสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วงเก็บเกี่ยวอากาศร้อน ผลผลิตจะแห้ง กรอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บเกี่ยวช้า (7-8 เดือน) - อากาศร้อนต้องให้น้ำบ่อย ทำให้ต้นทุนสูง - แมลง หนอนเจาะผล
ทำอย่างไรให้ได้ผล	จัดระบบน้ำให้มีความชื้นสม่ำเสมอ	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ต้องมีฤดูหนาวนาน - ตัดแต่งกิ่ง เดือน ต.ค. – พ.ย. - ให้น้ำ ปู๋ N เดือน ธ.ค. – ม.ค. - ทำลายข้อธรรมชาติทิ้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องเป็นพื้นที่ที่ฤดูฝนเริ่มช้า - การตลาดช่วงใบชุดที่ 3 เข้าระยะเพลลาต - ควบคุมการแตกใบอ่อนภายใน 1 สัปดาห์หลังการตลาด - ใช้แสงไฟ/ตาข่ายกันค้ำคาว - ใช้น้ำส้มควันไม้ป้องกันเพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้น้ำบ่อยครั้ง - ใช้น้ำส้มควันไม้ป้องกันเพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง - ใช้กระสอบชุบน้ำคลุมผลผลิตขณะคัดเกรด/บรรจุตะกร้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้น้ำบ่อยครั้ง (ฉีดพ่น/สปริงเกอร์) - ใช้น้ำส้มควันไม้ป้องกันเพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง - ใช้กระสอบชุบน้ำคลุมผลผลิตขณะคัดเกรด/บรรจุตะกร้า

4. ต้นทุนผลตอบแทนการผลิตลำไยภาคเหนือ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2558) ได้สำรวจต้นทุนเฉลี่ยของการผลิตลำไย(เฉลี่ยทั้งในฤดู และนอกฤดู) และผลตอบแทน เฉลี่ยทั้งประเทศ ระหว่างปี 2556 – 2558 พบว่า ต้นทุนการผลิตลำไย ทั้งในฤดู และนอกฤดู เฉลี่ยทั้งประเทศในปี 2558 ต้นทุนเฉลี่ย 8,197.84 บาท/ไร่ โดยเป็นต้นทุนผันแปร 6,098.48 บาท/ไร่ หรือร้อยละ 74.39 ของต้นทุนรวมต่อไร่ และต้นทุนคงที่ 2,099.36 บาท/ไร่ หรือร้อยละ 25.61 คิดเป็นต้นทุนรวม 12.48 บาท/กิโลกรัม ส่วนผลตอบแทนเฉลี่ย 16,919.58 บาท/ไร่ หรือ 23.11 บาท/กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ซึ่งมีผลตอบแทนเพียง 14.30 บาท/กิโลกรัม รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ต้นทุนการผลิตลำไย และผลตอบแทน เฉลี่ยทั้งประเทศ ปี 2556 – 2558

รายการ	2556	2557	2558
1. ต้นทุนผันแปร	6,363.11	6,702.34	6,098.48
1.1 ค่าแรงงาน	3,4781.86	3,749.50	3,372.17
- ดูแลรักษา	1,653.36	1,690.45	1,670.54
- เก็บเกี่ยว	1,828.50	2,059.05	1,701.63
1.2 ค่าวัสดุ	2,464.97	2,514.37	2,327.34
- ค่าปุ๋ย	1,603.49	1,631.56	1,478.96
- ค่ายาปราบวัชพืชและศัตรูพืช	315.83	318.44	315.30
- ค่าสารเคมีอื่นๆและวัสดุปรับปรุงดิน	212.26	227.61	225.18
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า	192.51	194.95	165.15
- ค่าวัสดุการเกษตรและวัสดุสิ้นเปลือง	132.11	133.02	133.94
- ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	8.77	8.79	8.81
1.3 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	416.28	438.47	398.97
2. ต้นทุนคงที่	2,068.65	2,099.93	2,099.36
- ค่าใช้ที่ดิน	1,096.01	1,121.38	1,127.87
- ค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตร	369.94	371.70	372.10
- ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนอุปกรณ์การเกษตร	34.59	35.22	35.32
- ค่าเฉลี่ยต้นทุนก่อนให้ผลผลิต	568.11	571.63	564.07
3. ต้นทุนรวมต่อไร่	8,431.76	8,802.27	8,197.84
4. ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม	12.22	11.07	12.48
5. ผลผลิตต่อไร่ (กก.สด/ไร่)	690	795	657
6. ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่	9,349.54	11,366.88	16,919.58
7. ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/กก.)	13.55	14.30	23.11

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558

5. การบริหารจัดการลำไยทั้งระบบ

5.1 ปัญหา และทางรอดของการผลิตลำไยในภาคเหนือ

ปัญหา

- ราคาผลผลิตตกต่ำ และผลผลิตกระจุกตัว
 - ผลผลิตต่อไร่ต่ำ
 - ผลผลิตด้อยคุณภาพ
 - เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย สูงอายุ
 - ไม่มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง

ทางรอด

- ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่
 - ปรับปรุงคุณภาพผลผลิต
 - กระจายผลผลิตออกนอกฤดูมากขึ้น
 - สนับสนุนกลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็ง
 - สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการผลิตและตลาด

5.2 เป้าหมาย และกระบวนการในการแก้ไขปัญหาลำไย

5.2.1 ปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ โดยใช้ Zoning

1) กระจายผลผลิตให้ออกตลอดทั้งปี

อัตราส่วนลำไยในฤดู : นอกฤดู เท่ากับ 60 : 40

2) เพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่

ในฤดู 800 กก./ไร่ และ นอกฤดู 1,700 กก./ไร่

3) เพิ่มคุณภาพผลผลิต

ในฤดู (AA : A) 50 : 45 และ นอกฤดู (AA : A) 45 : 50

5.2.2 การบริหารจัดการผลผลิต โดยใช้ข้อมูลเอกภาพ และการบริหารจัดการผลผลิต

แบบ ZERO SURPLUS

5.2.3 สร้างความเข้มแข็งกลุ่มผู้ผลิต ผ่านกระบวนการตามระบบส่งเสริมการเกษตร

6. การแก้ไขปัญหาลำไยภาคเหนือตามแนวทางการจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)

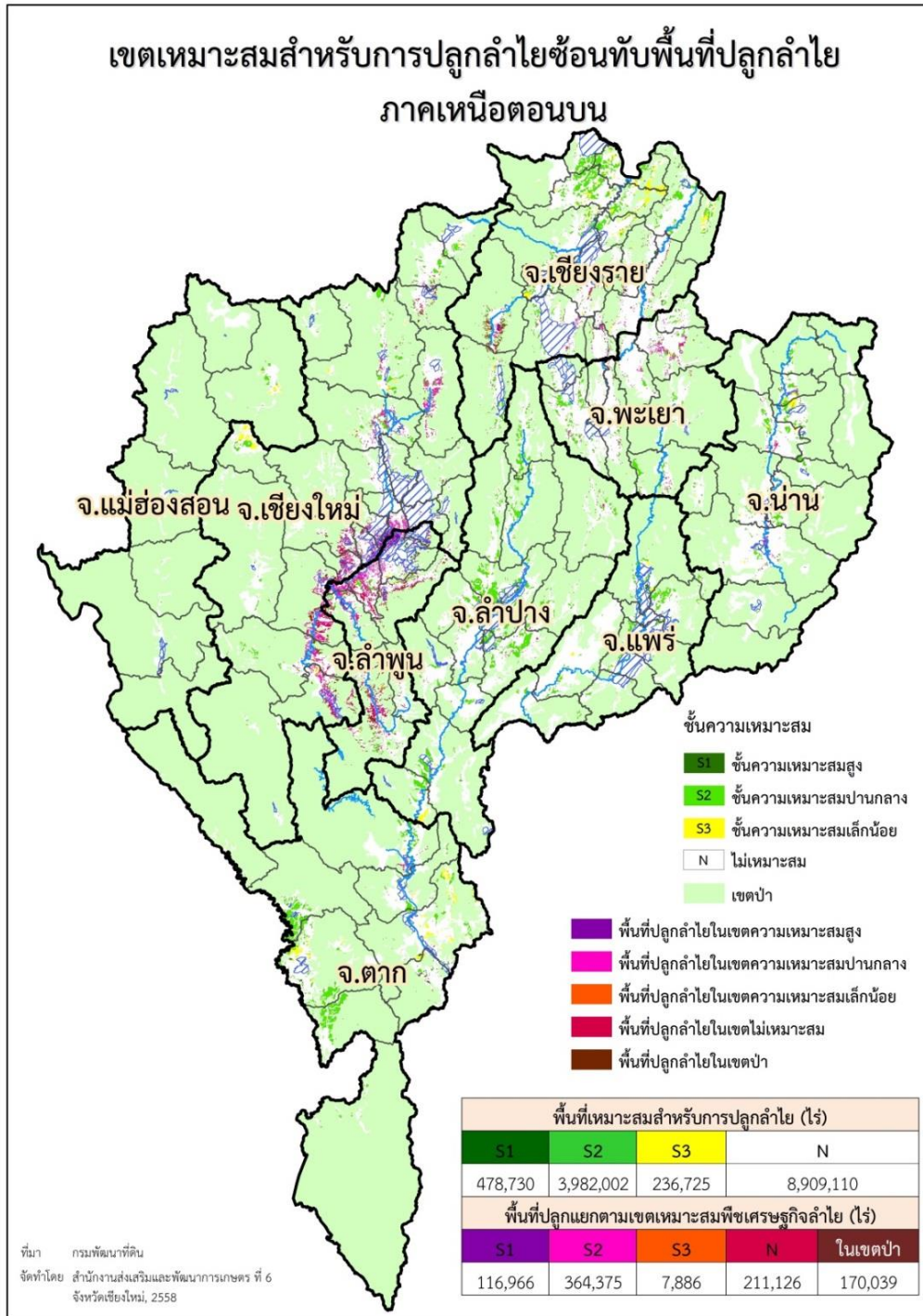
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการประกาศเขตเหมาะสมในการปลูกพืช ปศุสัตว์ และ ประมงพร้อมจัดทำแผนที่ประกอบ ๒๐ ชนิดสินค้า ได้แก่พืช ๑๓ ชนิด (ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทูเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ) ปศุสัตว์ ๕ ชนิด (โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่เนื้อ และ ไก่ไข่) และประมง ๒ ชนิด (กุ้งทะเล และ สัตว์น้ำจืด)

สาระสำคัญของกรอบแนวคิด Zoning = Area + Commodity + Human Resource คือการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ในพื้นที่หนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยความพร้อมของ ปัจจัยหลัก ๓ ด้าน ในการขับเคลื่อน ประกอบด้วย การบริหารจัดการพื้นที่และ ทรัพยากรที่เหมาะสม ผลผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการของตลาด รวมทั้งการมีบุคลากรด้านการเกษตร ทั้งเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ ที่จะทำหน้าที่บริหารจัดการการผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านพื้นที่ (Area) ต้องพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านการเกษตรเชิงพื้นที่ โดยจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการเกษตรรายแปลงบนแผนที่ เพื่อสามารถบริหารจัดการ สินค้าเกษตรระดับครัวเรือนโดยบูรณาการงานจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรให้เป็น ข้อมูลเกษตรกรรายแปลงบนพื้นที่ รวมถึงผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการจัดการสินค้าเกษตร สำหรับด้านสินค้า (Commodity) ต้องพัฒนาระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้ทางวิชาการในแต่ละชนิดสินค้า และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลการผลิต – ตลาด/ต้นทุน – ผลตอบแทน ในแต่ละชนิดสินค้า พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอการพัฒนา/ มาตรการจูงใจ/ มาตรการบริหารความเสี่ยงด้านการผลิตและด้านราคา ส่วนในด้านด้านทรัพยากรบุคคล (Human Resource) นั้น ต้องบูรณาการระบบฐานข้อมูลเกษตรกร โดยผลักดันการ บูรณาการฐานข้อมูล โดยใช้แบบฟอร์มร่วมกัน (Single Form) และ พัฒนาระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ในเว็บไซต์ ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการ บริการด้านอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับเกษตรกร และประชาชนทั่วไป

6.1 การปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ

ตามประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่าการปลูกลำไยในภาคเหนือ มีพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับปลูกลำไยในภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด และจังหวัดตาก อยู่ในระดับ S2 มากที่สุดคือ 3,982,002 ไร่ ส่วนพื้นที่เหมาะสมในระดับ S1 จำนวน 478,730 ไร่ และเมื่อซ้อนทับกับ พื้นที่ปลูกจริง พบว่าลำไยปลูกในพื้นที่ S2 มากที่สุด คือ 364,375 ไร่ แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่ามีลำไย ปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ถึง 211,126 ไร่ และปลูกในพื้นที่ป่าอีก 170,039 ไร่ รายละเอียดดังแผนภาพ ที่ 4 และตารางที่ 6

แผนภาพที่ 4 เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกลำไย ซ้อนทับกับพื้นที่ปลูกจริง

ตารางที่ 6 พื้นที่ปลูกลำไยใน S1, S2, S3, N และปลูกในพื้นที่ป่า แยกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	พื้นที่ปลูกใน S1	พื้นที่ปลูกใน S2	พื้นที่ปลูกใน S3	พื้นที่ปลูกใน N	พื้นที่ปลูกใน พื้นที่ป่า
รวม 8 จังหวัด	116,966	364,375	7,259	205,290	170,039
เชียงใหม่	50,245	166,068	1,378	97,549	56,286
ลำพูน	47,728	119,245	997	66,855	53,888
เชียงราย	10,860	26,187	3,712	12,436	45,771
พะเยา	546	24,476	320	14,665	4,327
น่าน	4,463	10,924	426	2,462	1,438
ลำปาง	1,129	9,277	0	7,658	2,051
ตาก	872	7,160	426	2,462	1,488
แพร่	1,123	1,038	0	1,203	110

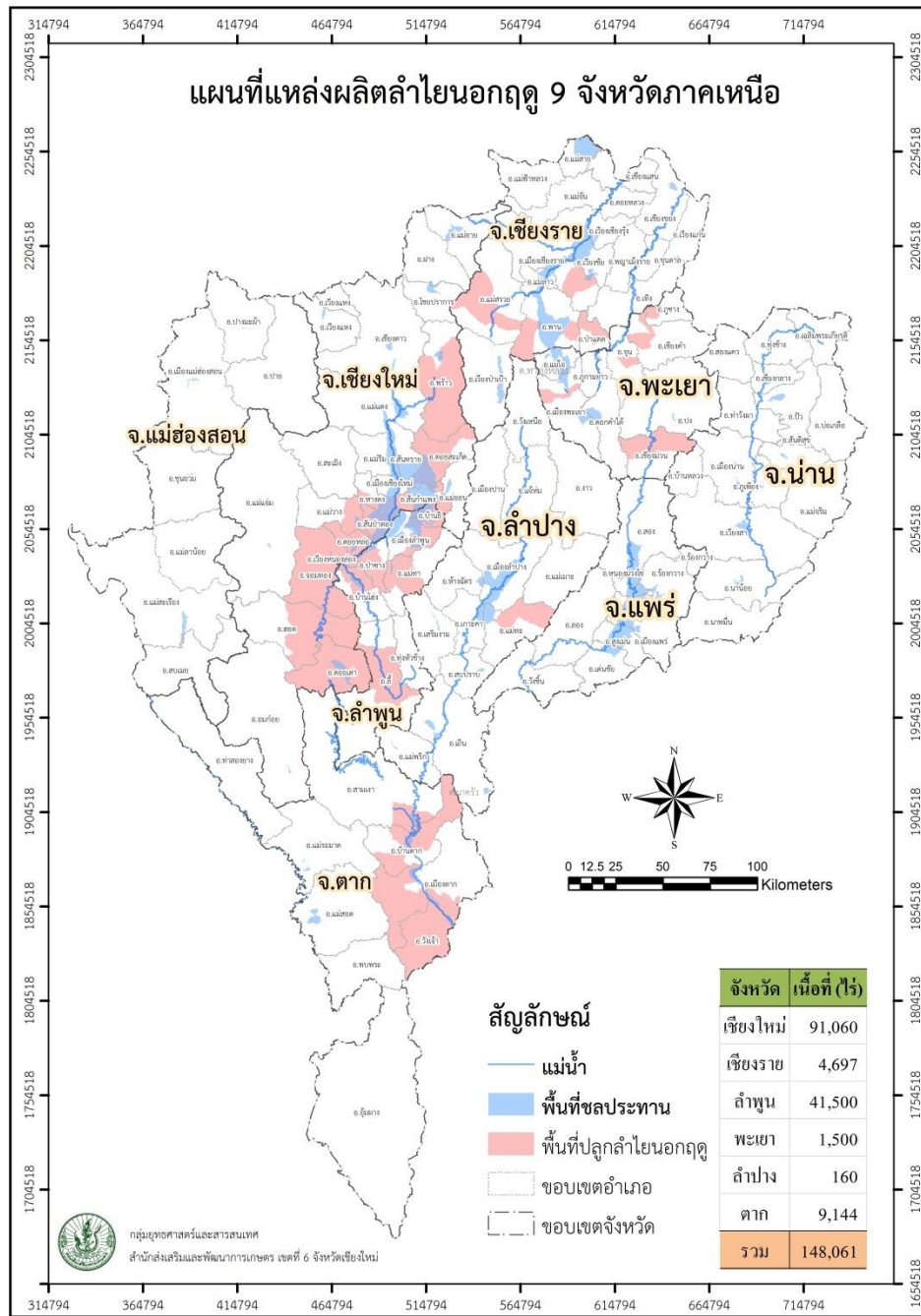
หมายเหตุ พื้นที่ปลูกคำนวณจากแผนที่ของกรมพัฒนาที่ดิน ปี 2556

6.1.1 เป้าหมายการดำเนินการปรับโครงสร้างการผลิตลำไย

1) การกระจายผลผลิตให้ออกตลอดทั้งปี

การกระจายผลผลิตให้ออกทั้งปี โดยเพิ่มอัตราส่วนลำไยในฤดู : นอกฤดู เท่ากับ 60 : 40 เพื่อลดการกระจุกตัวของผลผลิตลำไยในฤดู การกำหนดพื้นที่ผลิตลำไยนอกฤดูต้องดูพื้นที่ที่เหมาะสม และมีแหล่งน้ำเพียงพอ ปัจจุบันในภาคเหนือมีแหล่งผลิตลำไยนอกฤดูอยู่ใน 6 จังหวัด รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 148,061 ไร่ หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 17.35 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด โดยจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดูมากที่สุด คือ 91,060 ไร่ หรือร้อยละ 29.06 ของพื้นที่ปลูก รองลงมาคือ จังหวัดลำพูนมีพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดู 41,500 ไร่ หรือร้อยละ 15.31 แต่ถ้าพิจารณาจังหวัดที่มีสัดส่วนพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดูมากที่สุด คือ จังหวัดตาก ซึ่งมีพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดู 9,144 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 44.87 ของพื้นที่ปลูก รายละเอียดในแผนภาพที่ 5

การขยายพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดู ในแหล่งผลิตลำไยภาคเหนือ ในพื้นที่ที่มีศักยภาพคือ ปลูกในพื้นที่เหมาะสม มีแหล่งน้ำเพียงพอ และเกษตรกรต้องมีความรู้ในการทำลำไยนอกฤดู เป็นอย่างดี ถ้าสามารถกระจายผลผลิตลำไยในภาคเหนือให้ออกนอกฤดูได้ร้อยละ 40 จะสามารถแก้ไขปัญหาการกระจุกตัวของผลผลิตลำไยในฤดู แหล่งผลิตที่เหมาะสมที่สามารถเพิ่มการผลิตลำไยนอกฤดู คือ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมในเขตภาคเหนือต้องเพิ่มพื้นที่ผลิตลำไยนอกฤดู ประมาณ 350,000 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นอีก 200,000 ไร่ จากปัจจุบัน โดยอาจต้องกำหนดแผนการดำเนินงานเป็นระยะ 3 – 5 ปี เพื่อบรรลุเป้าหมาย

แผนภาพที่ 5 แสดงพื้นที่ปลูกลำไยนอกฤดูภาคเหนือ

2) เพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่

พื้นที่ปลูกลำไยในภาคเหนือส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อยพื้นที่ถือครองเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ----- ไร่ การลงทุนในการผลิตมีน้อย ส่วนใหญ่จะปล่อยตามธรรมชาติทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ค่อนข้างต่ำ โดยในปี 2558 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของลำไยในภาคเหนือเท่ากับ 650 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งเป็นผลผลิตเฉลี่ยลำไยในฤดู 499 กิโลกรัม/ไร่ และผลผลิตเฉลี่ยลำไยนอกฤดู 1,349 กิโลกรัม/ไร่ และในการคาดการณ์ผลผลิตในปี 2559 ซึ่งฝนทิ้งช่วง และประสบภัยแล้งผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงเหลือเพียง 516 กิโลกรัม/ไร่ เป็นผลผลิตเฉลี่ยในฤดู และนอกฤดู เท่ากับ 353 กิโลกรัม/ไร่ และ 1,278 กิโลกรัม/ไร่ ตามลำดับ (คณะทำงานสำรวจข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจภาคเหนือ, 2559)

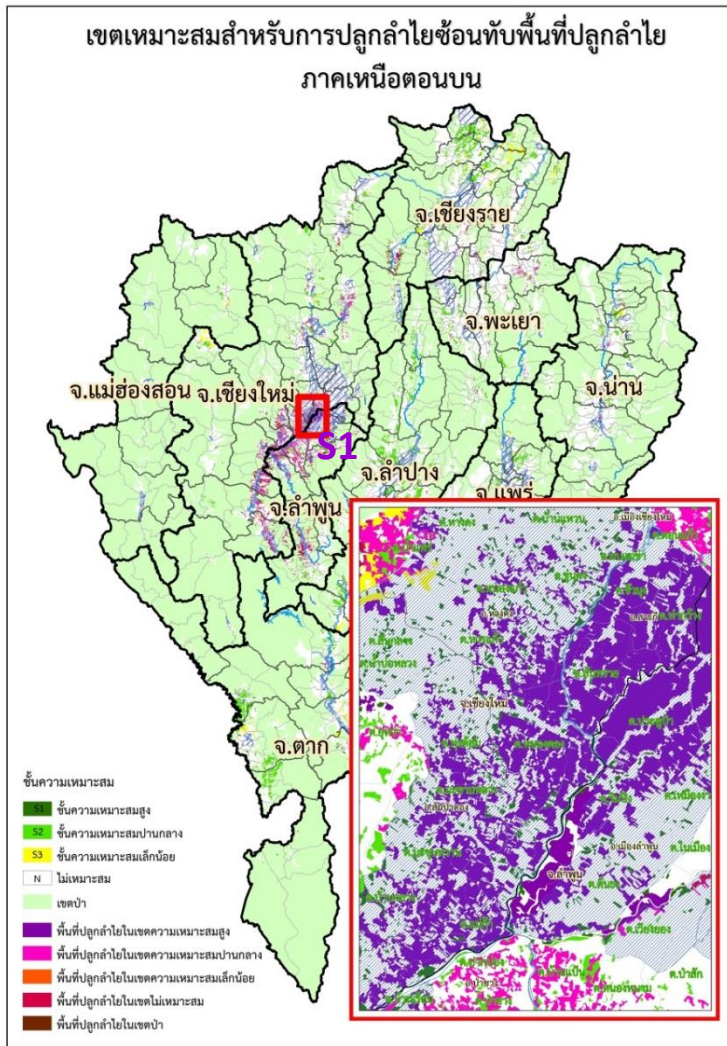
การเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ เป็นส่วนหนึ่งในการปรับโครงสร้างการผลิตลำไยในภาคเหนือ โดยกำหนดผลผลิตเฉลี่ยลำไยในฤดู 800 กิโลกรัม/ไร่ และลำไยนอกฤดู 1,700 กิโลกรัม/ไร่

3) เพิ่มคุณภาพผลผลิต

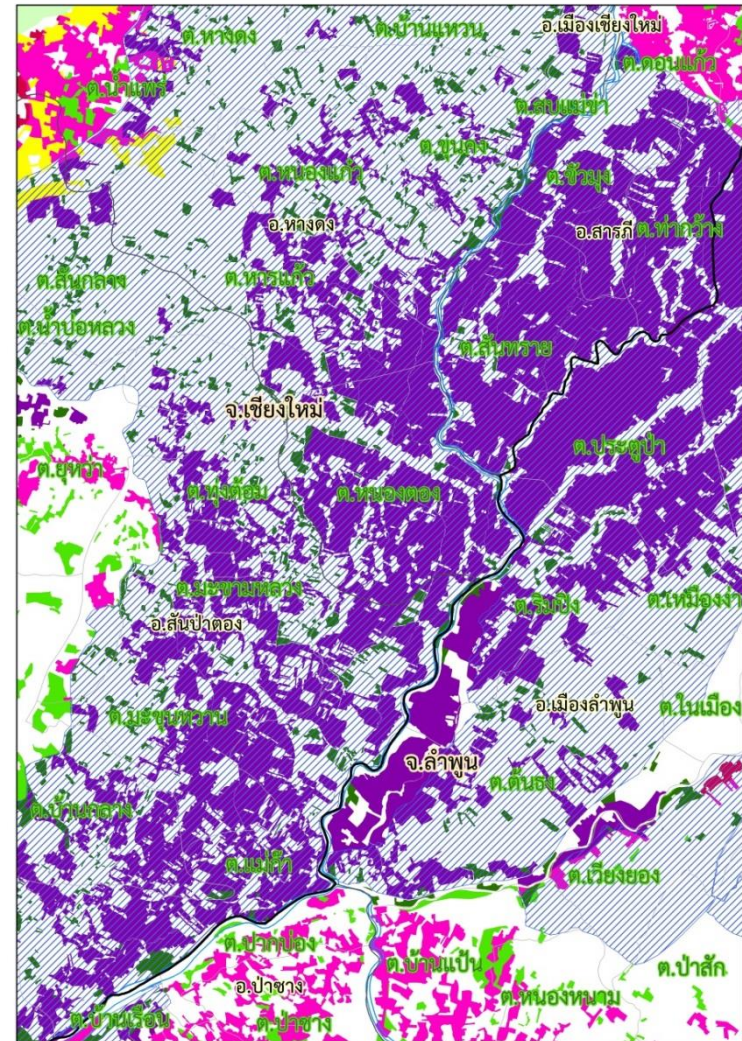
จากข้อมูลในปี 2558 พบว่า ผลผลิตลำไยแยกตามเกรดพบว่าสัดส่วนลำไยในฤดู AA : A เท่ากับ----- และสัดส่วนลำไยนอกฤดู AA : A เท่ากับ----- การแก้ไขปัญหาลำไยด้วยคุณภาพและผลเล็ก ต้องเพิ่มสัดส่วนลำไย AA : A โดยต้องทำให้สัดส่วนลำไยในฤดู AA : A เท่ากับ 50 : 45 และสัดส่วนลำไยนอกฤดู AA : A เท่ากับ 45 : 50

6.1.2 การใช้แผนที่ Zoning ในการปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ

ดังที่กล่าวแล้วว่าการผลิตลำไยในฤดูคือผลผลิตกระจุกตัวในช่วงเดียวกัน ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงด้านการตลาดทั้งการกระจายผลผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นสิ่งจำเป็น Zoning เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ต้องกำหนดการผลิตลำไยตามศักยภาพของพื้นที่

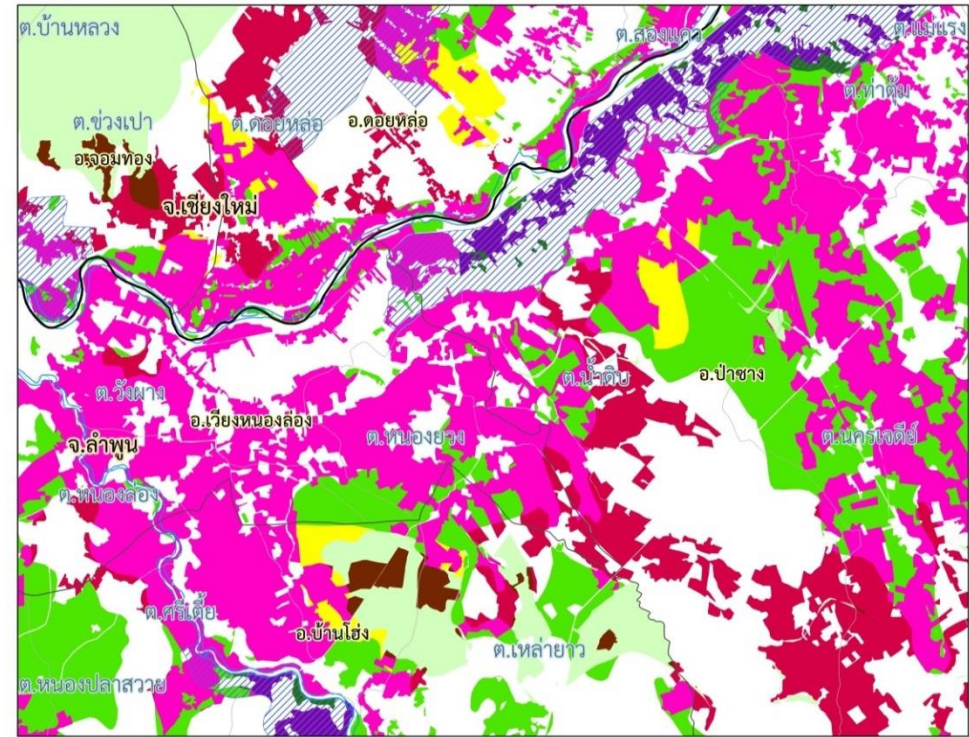
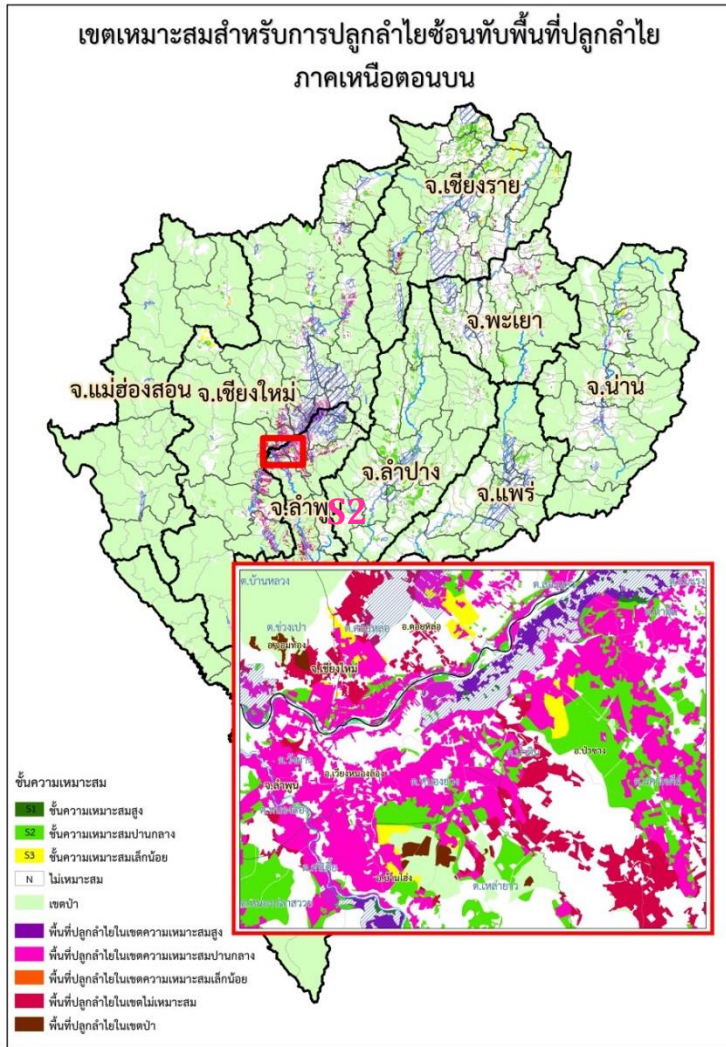
แผนภาพที่ 6 แสดงตัวอย่างตำแหน่งพื้นที่ปลูกข้าวในเขตความเหมาะสมสูง (S1)

แผนภาพที่ 7 ภาพขยายพื้นที่ปลูกข้าวในเขตความเหมาะสมสูง (S1)

ตารางที่ 7 การผลิตลำไยในพื้นที่ปลูกที่อยู่ในเขตความเหมาะสมสูง (S1) ตามแนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ

การปรับโครงสร้างโดย การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	การลดต้นทุน	การเพิ่มมูลค่า	เพิ่มช่องทางการตลาด	ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ
<p>1. เพิ่มสัดส่วนการผลิตลำไยนอกฤดูอย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่การผลิต</p> <p>2. เพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่</p> <p>2.1 ลำไยในฤดู เพิ่มขึ้นเป็น 1,000 กิโลกรัม/ไร่</p> <p>2.2 ลำไยนอกฤดู เพิ่มขึ้นเป็น 2,000 กิโลกรัม/ไร่</p> <p>3. เพิ่มคุณภาพผลผลิตโดยการเพิ่มสัดส่วน AA + A มากกว่าร้อยละ 90</p> <p>4. เพิ่มคุณภาพผลผลิตโดยการตัดแต่งซ่อมผลให้ได้ผลผลิต 60 – 70 ผล/ช่อ/กิโลกรัม</p>	<p>1. ลดการใช้ปุ๋ยเคมีโดยการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย โดยใช้วัสดุจากใบ และกิ่งลำไย จากการตัดแต่งกิ่ง</p> <p>2. ลดการใช้ปุ๋ยเคมีโดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน</p> <p>3. การลดความสูงของต้น และการตัดแต่งทรงพุ่มลดค่าใช้จ่ายค่าไม้ค้ำ และค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว</p> <p>4. การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี</p>	<p>1. เพิ่มปริมาณและคุณภาพการแปรรูป ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกและลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง</p> <p>2. เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น การทำน้ำตาลลำไย ผลิตภัณฑ์ยา และ เครื่องสำอางจากลำไย เป็นต้น</p>	<p>1. เพิ่มตลาดเฉพาะ เช่น ตลาดลำไยอินทรีย์</p> <p>2. เพิ่มช่องทางการกระจายผลผลิต เช่น สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ไปรษณีย์ไทย เป็นต้น</p> <p>3. ส่งเสริม และสนับสนุนตลาดพันธสัญญา (Contract Farming)</p> <p>4. ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดตลาดออนไลน์</p>	<p>1. การลดใช้สารเคมีทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและสภาพแวดล้อมดีขึ้น</p> <p>2. ผลผลิตเพิ่มขึ้น และมีคุณภาพ</p> <p>3. ลดความเสี่ยงการตลาดจากผลผลิตกระจุกตัว และไม่มีคุณภาพ</p>

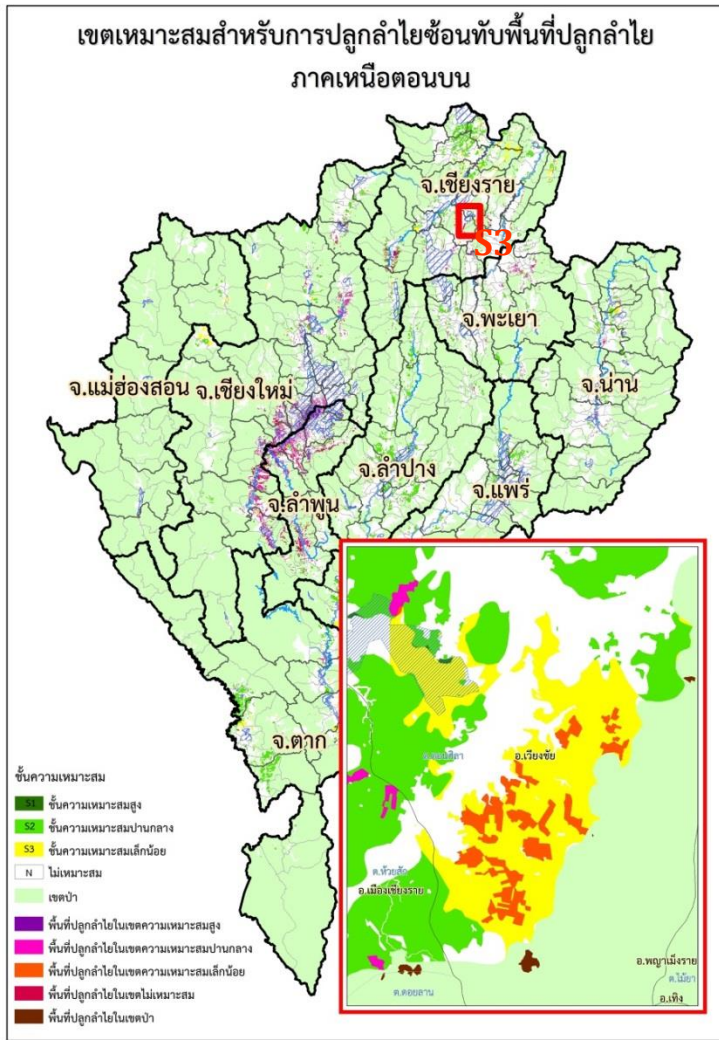

แผนภาพที่ 9 ภาพขยายพื้นที่ปลูกลำไยในเขตความเหมาะสมปานกลาง (S2)

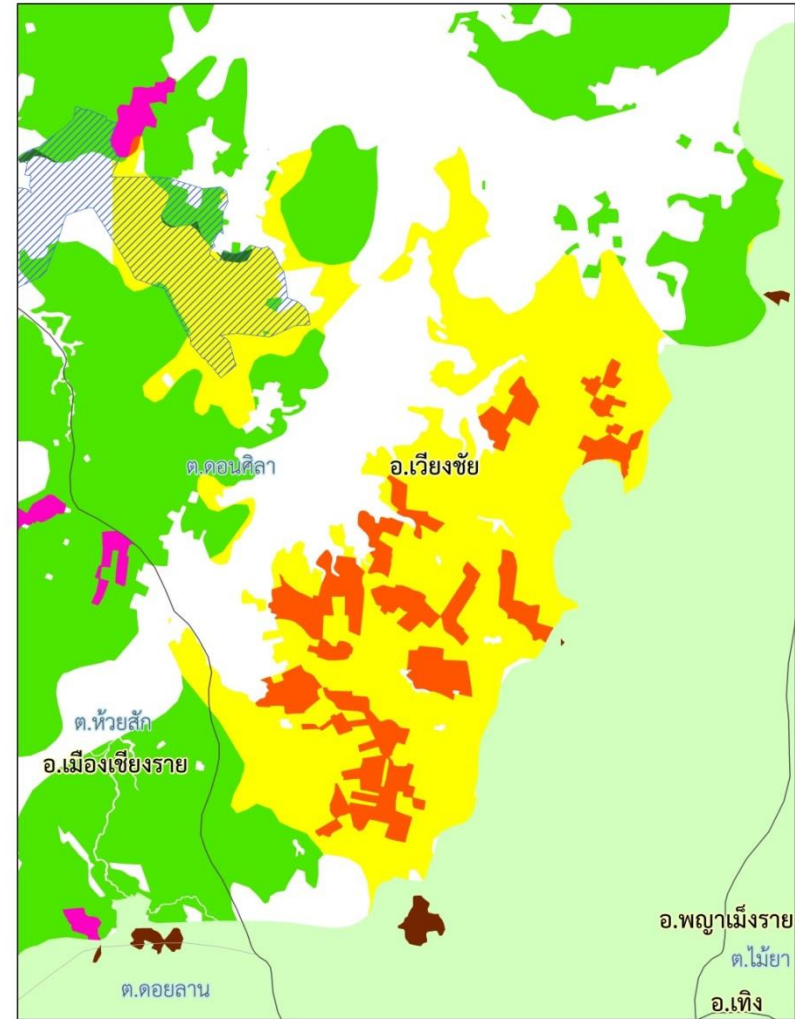
แผนภาพที่ 8 แสดงตัวอย่างตำแหน่งพื้นที่ปลูกลำไยในเขตความเหมาะสมปานกลาง (S2)

ตารางที่ 8 การผลิตลำไยในพื้นที่ปลูกที่อยู่ในเขตความเหมาะสมปานกลาง (S2) ตามแนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ

การปรับโครงสร้างโดย การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	การลดต้นทุน	การเพิ่มมูลค่า	เพิ่มช่องทางการตลาด	ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ
<p>1. เพิ่มสัดส่วนการผลิตลำไยนอกฤดูอย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่การผลิต</p> <p>2. เพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่</p> <p>2.1 ลำไยในฤดู เพิ่มขึ้นเป็น 800 กิโลกรัม/ไร่</p> <p>2.2 ลำไยนอกฤดู เพิ่มขึ้นเป็น 1,700 กิโลกรัม/ไร่</p> <p>3. เพิ่มคุณภาพผลผลิตโดยการเพิ่มสัดส่วน AA + A มากกว่าร้อยละ 80</p> <p>4. เพิ่มคุณภาพผลผลิตโดยการตัดแต่งช่อผลให้ได้ผลผลิต 60 – 70 ผล/ช่อ/กิโลกรัม</p>	<p>1. ลดการใช้ปุ๋ยเคมีโดยการทำปุ๋ยหมักได้ต้นลำไย โดยใช้วัสดุจากใบ และกิ่งลำไย จากการตัดแต่งกิ่ง</p> <p>2. ลดการใช้ปุ๋ยเคมีโดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน</p> <p>3. การลดความสูงของต้น และการตัดแต่งทรงพุ่มลดค่าใช้จ่ายค่าไม้ค้ำ และค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว</p> <p>4. การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี</p>	<p>1. เพิ่มปริมาณและคุณภาพการแปรรูป ลำไยอบแห้งทั้งเปลือกและลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง</p> <p>2. เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น การทำน้ำตาลลำไย ผลิตภัณฑ์ยา และ เครื่องสำอางจากลำไย เป็นต้น</p>	<p>1. เพิ่มตลาดเฉพาะ เช่นตลาดลำไยอินทรีย์</p> <p>2. เพิ่มช่องทางการกระจายผลผลิต เช่น สหกรณ์ วิชาทกิจ ชุมชน ไปรษณีย์ไทย เป็นต้น</p> <p>3. ส่งเสริม และสนับสนุนตลาดพันธสัญญา (Contract Farming)</p> <p>4. ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดตลาดออนไลน์</p>	<p>1. การลดใช้สารเคมีทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและสภาพแวดล้อม ดีขึ้น</p> <p>2. ผลผลิตเพิ่มขึ้น และมีคุณภาพ</p> <p>3. ลดความเสี่ยงการตลาดจากผลผลิตกระจุกตัว และไม่มีคุณภาพ</p>

แผนภาพที่ 10 แสดงตัวอย่างตำแหน่งพื้นที่ปลูกลำไยในเขตความเหมาะสมน้อย (S3)

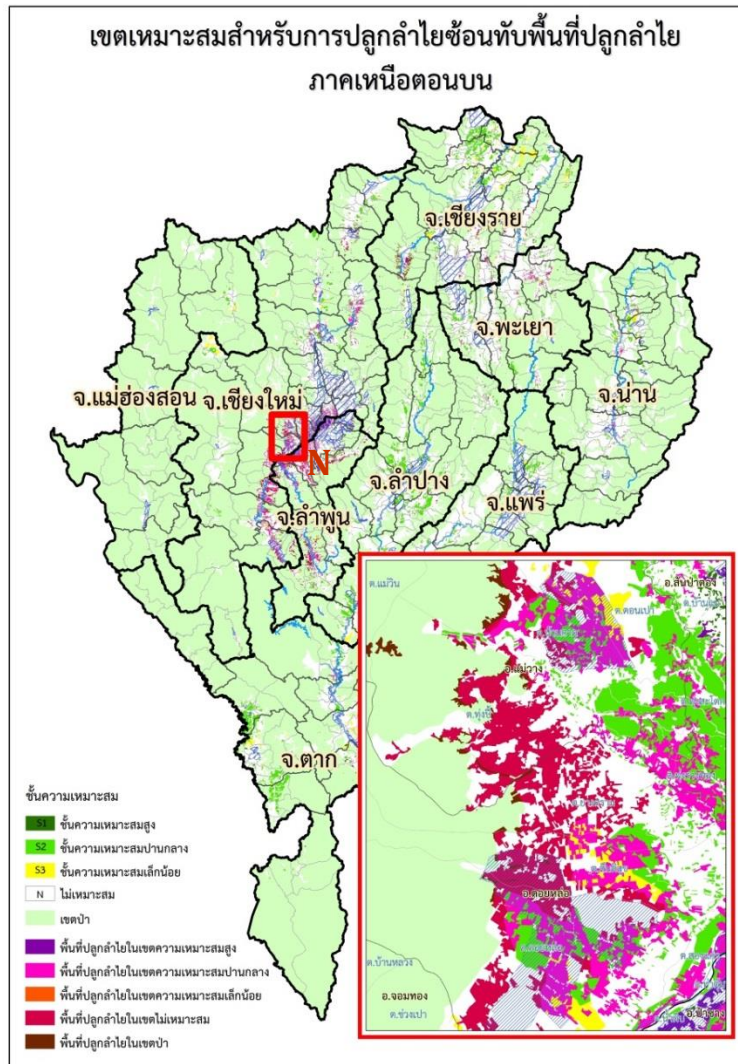

แผนภาพที่ 11 ภาพขยายพื้นที่ปลูกลำไยในเขตความเหมาะสมน้อย (S3)

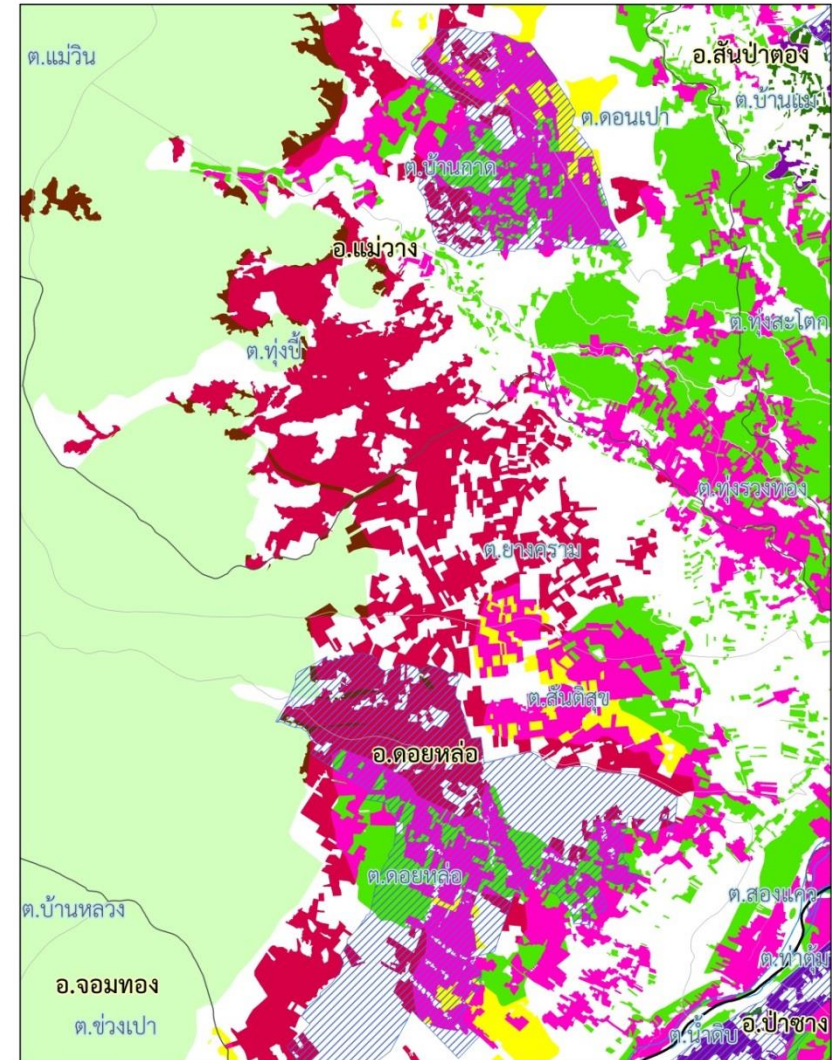
ตารางที่ 9 การผลิตลำไยในพื้นที่ปลูกที่อยู่ในเขตความเหมาะสมน้อย (S3) ตามแนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ

กรณีเกษตรกร ไม่ต้องการ ปรับเปลี่ยน	กรณีเกษตรกร ต้องการ ปรับเปลี่ยน	ประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับ
<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ อย่างน้อยร้อยละ 20 2. ลดต้นทุน โดย <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ลดการใช้ปุ๋ยเคมีโดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน 2.2 การตัดแต่งทรงพุ่ม เพื่อลดต้นทุนค่าไม้ค้ำ 2.3 การทำปุ๋ยหมักใต้ต้นลำไย โดยใช้กิ่ง และใบลำไยจากที่ตัดแต่ง 2.4 การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี 3. การผลิตลำไยเพื่อเข้าสู่ตลาดแปรรูป 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือ ไร่นาสวนผสม หรือปลูกพืชชนิดอื่นแทน 2. ปรับปรุงบำรุงดิน 3. พัฒนาแหล่งน้ำ 	<p>ทราบแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเอง</p>

กรณีการผลิตลำไยในพื้นที่ปลูกที่อยู่ในเขตไม่เหมาะสม (N) ตามแนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตลำไยภาคเหนือ นั้น จะต้องมีการลดพื้นที่ปลูก โดยเกษตรกรควรมีการปรับเปลี่ยนเป็นพืชชนิดอื่น หรือปรับเปลี่ยนเป็นไร่นาสวนผสม หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ และต้องดำเนินการควบคู่กับการให้ข้อมูลกับเกษตรกร ว่าหากไม่มีการปรับเปลี่ยนชนิดพืช อาจได้รับผลกระทบ เช่น มีความเสี่ยงต่อผลผลิตต่ำ คุณภาพผลผลิตต่ำ ผลเล็ก และแกร็นซึ่งตลาดไม่ต้องการ และ ต้องลงทุนสูง เสี่ยงต่อการขาดทุน

แผนภาพที่ 12 แสดงตัวอย่างตำแหน่งพื้นที่ปลูกถ่ายในเขตไม่เหมาะสม (N)

แผนภาพที่ 13 ภาพขยายพื้นที่ปลูกถ่ายในเขตไม่เหมาะสม (N)

6.2 การบริหารจัดการการผลิต

การแก้ไขปัญหาลำไยภาคเหนือตามแนวทางบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) นอกจากการปรับโครงสร้างการผลิตแล้ว การบริหารจัดการการผลิตก็เป็นสิ่งจำเป็น การบริหารจัดการผลผลิตลำไยในช่วง 2 – 3 ปี ที่ผ่านมาใช้วิธีการที่เรียกว่า “ZERO SURPLUS” คือการบริหารจัดการผลผลิตไม่ให้มีส่วนเกิน หรือเป็นการบริหารสมดุล Demand – Supply

การบริหารจัดการผลผลิตให้ได้ผลต้องอาศัยความร่วมมือหลายส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ข้อมูลทั้งด้านอุปสงค์ และอุปทาน ต้องชัดเจน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างแม่นยำ กระบวนการในการบริหารจัดการผลผลิตแบบ ZERO SURPLUS มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. การจัดทำข้อมูลเอกภาพ
2. การบริหารสมดุล Demand – Supply
3. การบริหารจัดการผลผลิตช่วง Peak และการบริหารจัดการผลผลิตส่วนเกิน

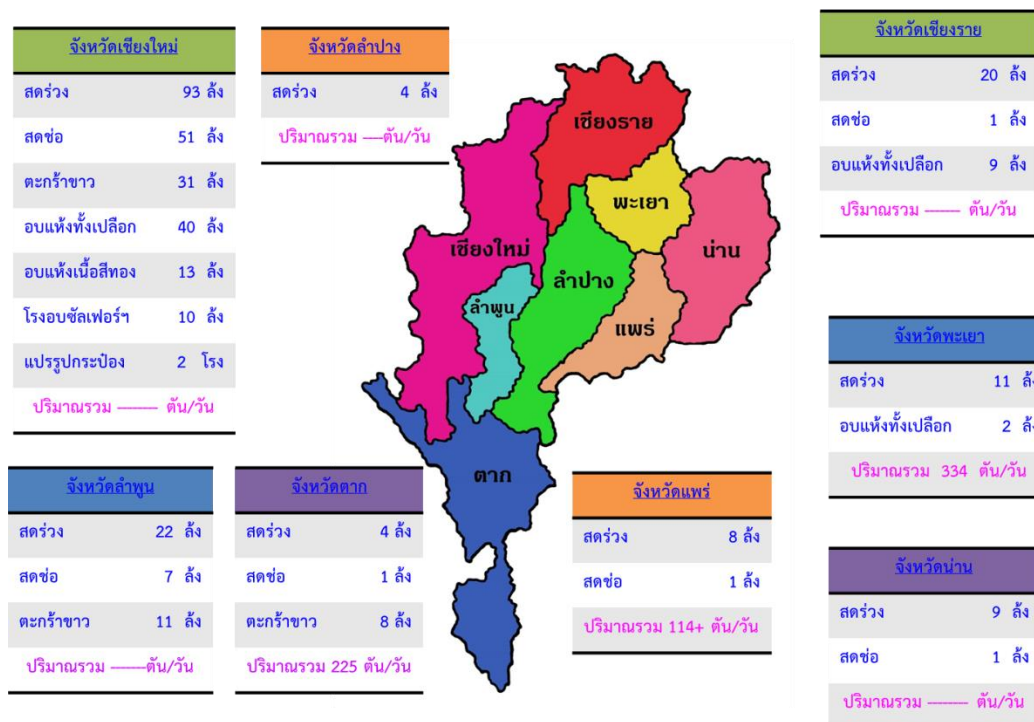
1. การจัดทำข้อมูลเอกภาพ

การทำข้อมูลเอกภาพ ต้องทำร่วมกันทั้งหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกร ข้อมูลที่จำเป็นเช่นข้อมูลพื้นที่ ประมาณการผลิต ปริมาณและช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมถึงปริมาณความต้องการ ซึ่งควรจะทำเนิการประมาณการผลิตก่อนฤดูกาล เพื่อใช้ข้อมูลในการวางแผน

2. การบริหารสมดุล Demand – Supply

การบริหารสมดุล Demand – Supply นอกจากต้องมีข้อมูลการผลิตที่ชัดเจนแล้ว ต้องมีการประมาณการความต้องการผลผลิต เพื่อวางแผนการบริหารจัดการผลผลิตไม่ให้เกิดปัญหา การบริหารสมดุล Demand – Supply ของลำไย เริ่มมีการดำเนินการในปีแรกในฤดูกาลผลิต 2557 และดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มีการรวบรวมข้อมูลความต้องการจากผู้ที่ต้องการผลผลิตสำหรับลำไยความต้องการผลผลิตส่วนใหญ่จะเป็นล้งเพื่อแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือก และอบแห้งเนื้อสีทอง และมีบางส่วนส่งขายตลาดต่างประเทศ ล้งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในแหล่งผลิตสำคัญได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีล้งทั้งหมดถึง 240 ล้ง **มีความต้องการลำไยสด ----- ตัน/วัน รองลงมาคือจังหวัดลำพูน 40 ล้ง และมีความต้องการลำไยสดประมาณ --- ตัน/วัน รายละเอียดตามแผนภาพที่ 14**

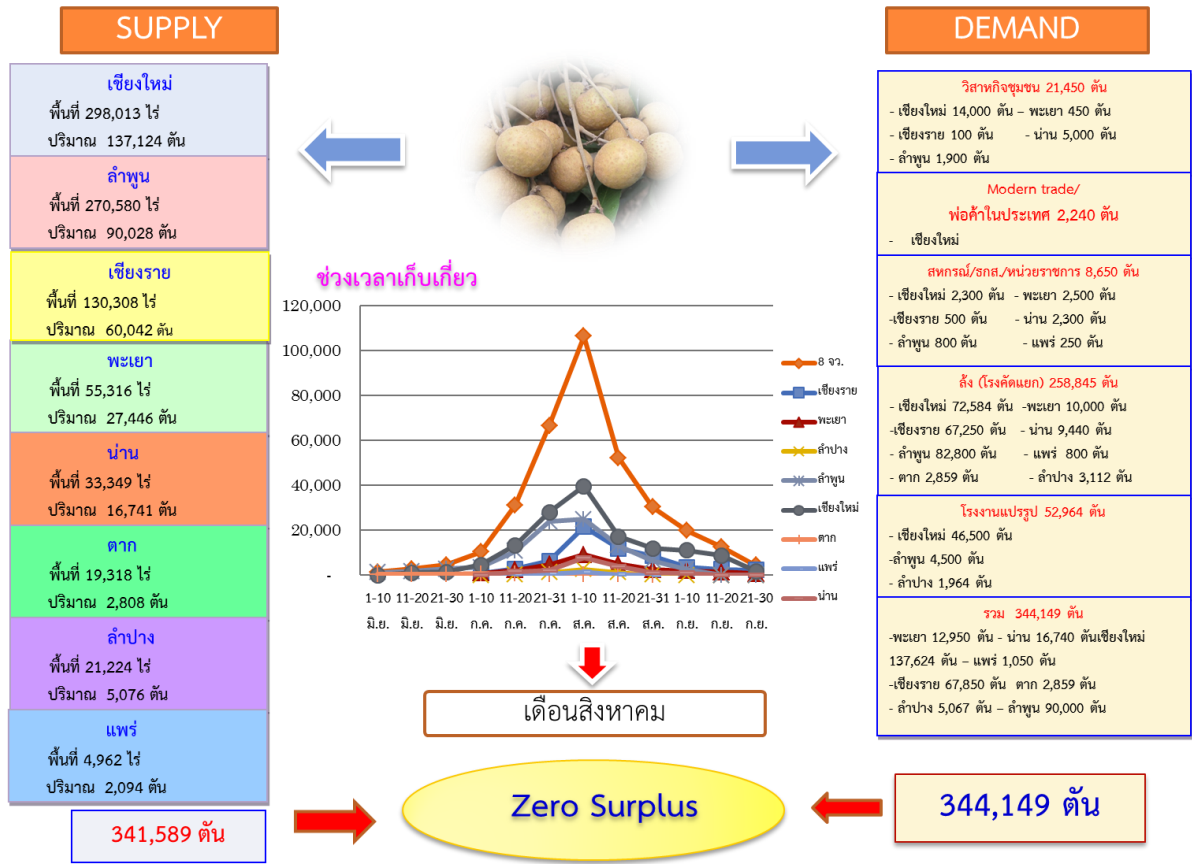
ในปี 2558 ความต้องการลำไย (Demand) มีมากกว่าปริมาณการผลิต โดยแหล่งที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ล้ง ปริมาณความต้องการ 248,845 ตัน หรือร้อยละ 72.52 ของผลผลิตรวมทั้งหมด รองลงมาคือโรงงานแปรรูป มีความต้องการ 52,964 ตัน หรือร้อยละ 15.43 ของผลผลิตรวม และเมื่อมองในภาพรวมแล้วในปี 2558 มีปริมาณความต้องการ 344,149 ตัน แต่มีปริมาณผลผลิตเพียง 341,589 ตัน แต่อย่างไรก็ตามในช่วง Peak ซึ่งมีปริมาณผลผลิตมากในแต่ละวันต้องมีการบริหารจัดการในช่วงเวลาดังกล่าว รายละเอียดดังตารางที่ 9 และแผนภาพที่ 15

แผนภาพที่ 14 จำนวนลึง และปริมาณความต้องการผลผลิตต่อวัน แยกเป็นรายจังหวัด

ตารางที่ 10 ความต้องการผลผลิตลำไยของแหล่งต่าง ๆ แยกเป็นรายจังหวัด

จังหวัด	วิสาหกิจ ชุมชน	Modern trade	สหกรณ์	ลึง	โรงงานแปรรูป	ตลาดภายใน จังหวัด
1. เชียงใหม่	14,000		2,300	72,584	46,500	-
2. เชียงราย	100		500	67,250	-	-
3. พะเยา	450	เป็นความ ต้องการใน ภาพรวม	2,500	10,000	-	-
4. น่าน	5,000		2,300	9,440	-	-
5. ลำพูน	1,900		800	82,800	4,500	-
6. ลำปาง	-		-	3,112	1,964	-
7. แพร่	-		250	800	-	-
8. ตาก	-	-	-	2,859	-	-
รวม DEMAND	21,450	2,240	8,650	248,845	52,964	9,000

แผนภาพที่ 15 การบริหารสมดุล Demand – Supply ลำไย ปี 2558

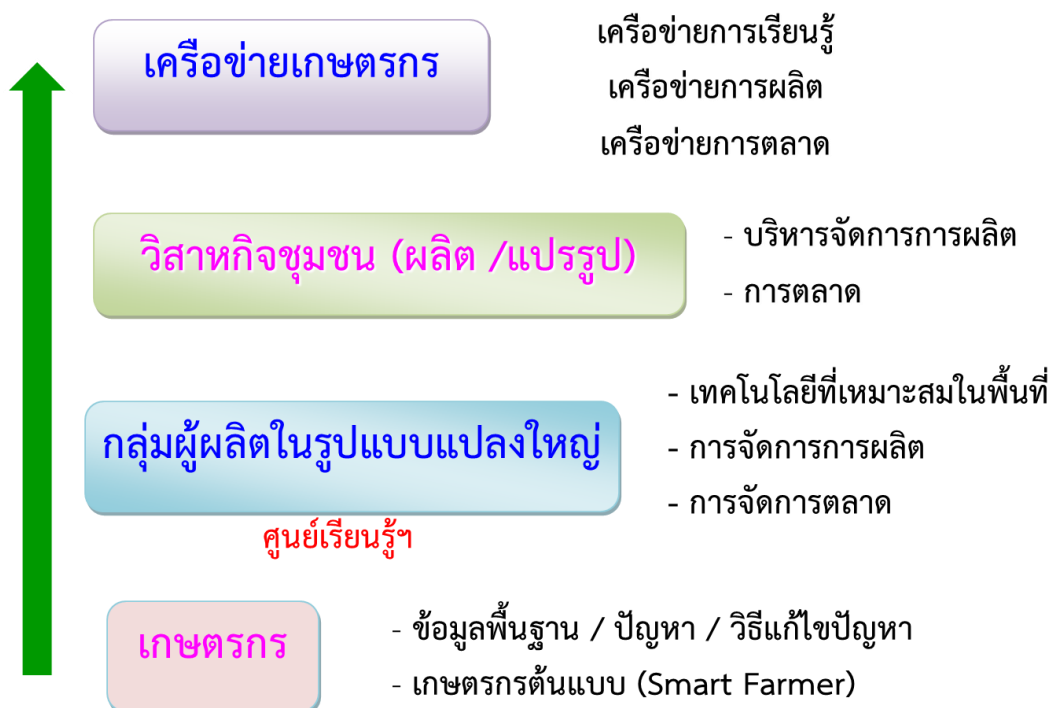
6.3 การพัฒนาคน

6.3.1 พัฒนาบุคลากรทางด้านงานวิจัย

6.3.2 พัฒนาบุคลากรทางด้านงานส่งเสริม

6.3.3 พัฒนาเกษตรกร

การพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกลำไยนั้นต้องพัฒนาทั้งองค์ความรู้ และการจัดการ ความรู้ และเทคโนโลยีที่ใช้ ควรเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและ สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง

ข้อมูลต้องวิเคราะห์ เพื่อวางเป้าหมาย

☞ ปัญหาคืออะไร เหตุแห่งปัญหา แก้อย่างไร แก้เองได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ต้องไปหาใคร หรือหาที่ไหน แก้แล้วได้อะไร ใครได้ประโยชน์

☞ **วางเป้าหมาย**

1. แก้ปัญหา (สิ่งใดจำเป็น เร่งด่วน ต้องทำก่อน)
2. วางเป้าหมายให้ชัดเจน ทำอะไรกับใคร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และ
3. วางแนวทางพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย

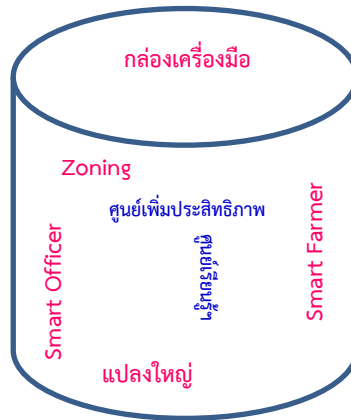

**รู้จักลำไยในพื้นที่ดีหรือยัง ???
ถ้ายังต้องหาข้อมูล * สำคัญ**

1. คน ใครปลูกลำไยเท่าไร ปลูกอย่างไร ใครปลูกเก่งที่สุด ถ้าเกษตรกรมีปัญหาเรื่องลำไย จะหันหน้าไปปรึกษาใคร ?? หรือไม่ต้อง..... หาอาจารย์ Goooooooo / มีกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรหรือไม่???

2. **พื้นที่** ในพื้นที่ปลูกลำไยเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมหรือไม่ ดิน อุณหภูมิ เหมาะสมหรือไม่ น้ำเพียงพอมี?? ที่สำคัญ.... มีเอกสารสิทธิ์ ??? สามารถบังคับผลิตลำไยนอกฤดูได้หรือไม่???

3. **สินค้า** คุณภาพลำไยในพื้นที่เป็นอย่างไร?? /ต้นทุน – ผลตอบแทน เป็นเท่าไร ตลาดอยู่ที่ไหน ปริมาณและความต้องการของตลาด???

นักส่งเสริมการเกษตร

- ใช้เครื่องมือ /ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ถ่ายทอด เทคโนโลยีที่เหมาะสม เฉพาะ
- ผ่านช่องทางที่เหมาะสม

1. ลดต้นทุน ร้อยละ----- (ลดอะไร โดยวิธีใด ฯลฯ)
2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต - เพิ่มเกรด / คุณภาพ
3. เพิ่มมูลค่าผลผลิต แปรรูป
4. เพิ่มช่องทางตลาด

